

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

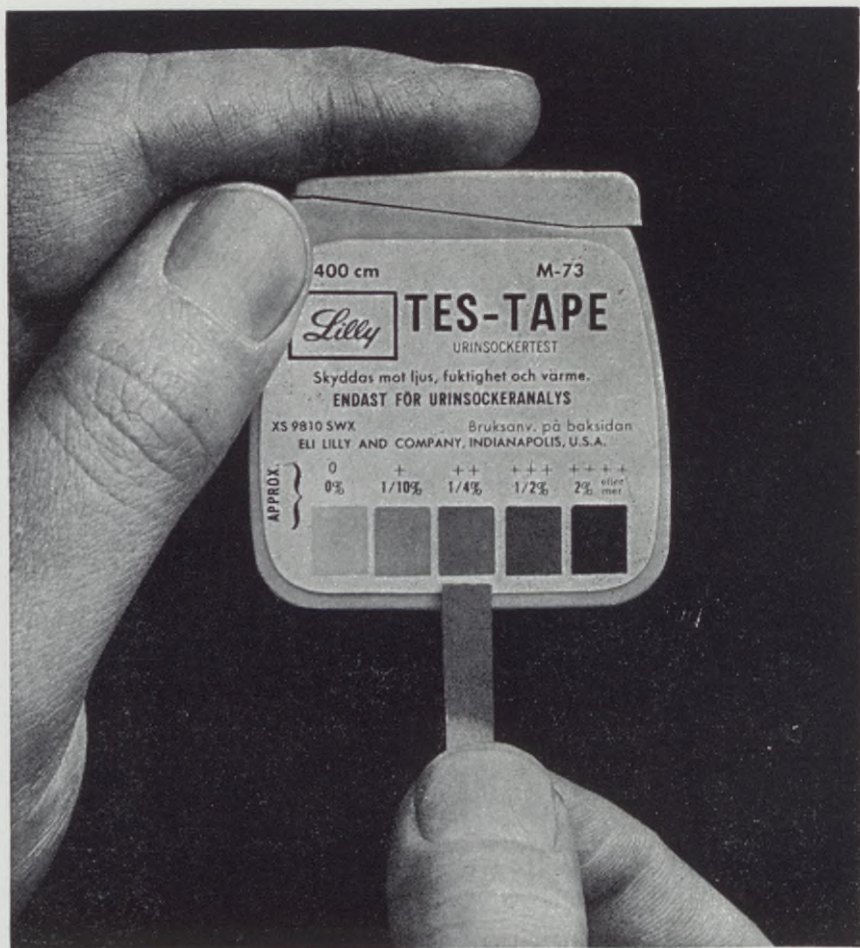

DIABETES

Nummer **3** 1974

Undersök Er urinsockerhalt med
TES-TAPE®

Enkelt, snabbt, pålitligt
Riv av, fukta, jämför – det är allt!

Eli Lilly Sweden AB

Ansvarig utgivare:
f. Riksdagsledamoten
Nancy Eriksson

Redaktionskommitté:
f. Riksdagsledamoten
Nancy Eriksson
Docent Gunnar Engleson
Docent Jan Östman
Kanslichef
Ingmar Nygren-Bonnier

Redaktör:
Ingmar Nygren-Bonnier

*Redaktion, expedition och
annonskontor:*
Box 6609
113 84 Stockholm
Tel. 08/34 09 10
Postgiro 90 09 01 - 0

Prenumerationspris:
15: — kr pr år

Tryck:
Lindgrens Tryckeri, Katrineholm

Utges även som talband

Svenska Diabetesförbundet
Box 6609
113 84 Stockholm
Tel. 08/34 09 10
Postgiro 90 09 01 - 0

Ordförande:
f. Riksdagsledamoten
fru Nancy Eriksson
Roslagsgatan 11, 113 55 Stockholm
Telefon 08/15 83 45

Kassaförvaltare:
Bankdirektör Lennart Dahlström
Roslinsvägen 35, 161 55 Bromma
Telefon 08/87 06 28

Eftertryck tillåtes om källan anges

DIABETES

Nummer 3, juni 1974, årgång 24
Organ för Svenska Diabetesförbundet

Innehåll:

Hushålla bättre med landstingsmiljonerna, av <i>Nancy Eriksson</i>	3
Riksstämman att minnas	4
Synpunkter på transplantation av bukspottkörtel, av <i>Jan Östman</i>	12
Välkommen till USA!	16
Brev från läsekretsen	23
Föreningsnytt	24
Frågan är fri	26
Styrelsens förvaltningsberättelse	29

Man behöver inte undvara
den goda sötman, för att man
måste undvara sockret...
Jag tar Hermesetas i stället!

Hermesetas

finns i förpackningar
om 500, 1000 och 8000 st.

Adaco

Hushålla bättre med landstingsmiljonerna

Mot svensk sjukvård anföres idag, att den är opersonlig, att det är brist på läkare och sjuksköterskor och att sjukhusen är för stora och av betong. Administratörerna borde då glädjas åt alla ansträngningar, som patienterna och sjukvårdens anställda gör för att få bättre patientkontakt och bli bättre rustade för arbetet.

Vårt diabetesförbund har under den gångna tvåårsperioden inriktat krafterna främst på att få en bättre diabetesvård. När jag på vår stämma traditionsenligt på Kristi himmelfärdsdag summerade arbetet, vågade jag kalla det epokgörande. Förbundets diabetessymposier har för endagssammanträden samlat omkring 500 läkare kring diabetesforskning och behandling av sjukdomen. De har ägt rum i Malmö, Växjö, Kalmar, Göteborg, Linköping, Karlstad och Östersund, och de fortsätter. Till sjuksköterskekurser under en vecka har kommit sjuksköterskor från hela landet, som också deltagit i veckoslutskurser, som anordnats av förbundet med läkare, dietister och sjuksköterskor av högsta

kvalitet som lärare. Den tredje aktiviteten, som det nu så vackert heter, är Vallboveckorna. Vallbonamnet kommer från den första veckan som Jämtlands läns landsting så storartat satsade på i Vallbo. Deltagarna tränas hårt i motion, håller en riktig diet, har läkare närvarande, som ger undervisning, och självklart sjuksköterskor och skolad motionsinstruktör.

Bakom står självklart många goda krafter, men det har funnits och det finns fortfarande en tröghet och ett visst översitteri att övervinna från de styrande inom sjukvården. Många sjuksköterskor har inte fått ledigt eller ersättning för sina kostnader vid utbildningen. Flera har fått kosta på sina resor själva. Ingen har bestritt resultatet av dessa kurser eller kvaliteten, men trots detta har inte landstingsförbundet tagit upp dem på sin kurslista. Det är, hoppas jag, ett misstag, som rättas till.

I framtidsskissen Sjukvård 80, som utarbetats på socialstyrelsen och sänts på remiss, utgår man ifrån att framtidens sjukvård i

Forts på sidan 48

Många gäster deltog vid stämman, bl a från vänster Oscar Jensen och Sven Helleesen, Danmark, Seppo Marttinen och Tero Kangas, Finland, James Jackson, England. Längst till höger Rolf Luft.

Riksstämman att minnas

Årets riksstämman, 23—25 maj, ägde rum på Hotell Foresta, Lidingö. Värdforening var alltså Stor-Stockholms Diabetesforening.

Man kan tro att i en stad som Stockholm med omgivning borde tillgången på lokaliteter stora nog för en riksstämman som vår vara om inte obegränsad så dock riklig. Som så ofta är förhållandet det rakt motsatta. Det är därför med glädje man konstaterar att valet av anrika Hotell Foresta, utomordentligt vackert beläget på Lidingön, var verkligt lyckat. Trevliga, rymliga lokaler. Bra rum, vänlig personal. Dessutom alla måltider, förhandlingar etc samlat »under ett tak». Självklart blir en stämman på ett hotell av denna typ

mycket kostsam — en tanke inför kommande stämmor — men nog har alla vi som var med ett minne att bevara.

Torsdagen, öppningsdagen, gick i festens tecken. Förbundet firar, om än egentligen ett år för sent, 30-årsjubileum, vilket klart markerades i förbundsordföranden Nancy Erikssons inledningsanförande.

Med anledning av jubileumsfirandet var en del gäster inbjudna till stämman, IDF:s generalsekreterare James G. L. Jackson, ordföranden Sven Helleesen och kanslichefen Oscar Jensen från danska förbundet, vice ordföranden Tero Kangas och kanslichefen Seppo Marttinen från Finlands Diabetesförbund. Senare under torsdagen kom även

socialminister Sven Aspling och ordföranden i norska förbundets läkarråd Knud Aas med hustru samt som representant för HCK Margareta Persson. Alla hälsades varmt välkomna av fru Nancy Eriksson.

Fortsättningsvis konstaterade förbundsordföranden i sitt inledningsanförande att årets riksstämma i flera avseenden var att betrakta som en jubileumsstämma. Inte bara för att förbundet verkat i 30 år utan också för att tidningen DIABETES funnits i 25 år och dessutom har Diabetesgården Nordanede drivits i förbundets regi i 10 år.

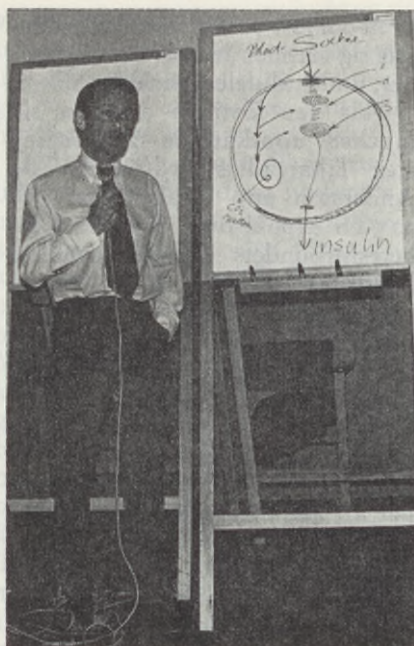
Fru Eriksson framhöll vidare att självklart har mycket hänt under de gångna tre decennierna, men trots detta får vi ej slå oss till ro, mycket återstår.

»Den senaste tvåårsperioden kan dock i många avseenden anses epokgörande. I första hand med tanke på all den kursverksamhet förbundet dragit igång, läkarsymposier, sjuksköterskor, vårdnads-havarveckor, "Vallboveckor" osv, aktiviteter som verkligen väcker mångas beundran», sade förbundsordföranden.

Till ordförande vid stämman valdes Stig Andersson, Stockholm, Rickard Olsson, Norrköping och Kurt Eriksson, Kristianstad. Sekreterare blev Elisabeth Lindgren och Anita Carlsson, Stockholm.

Vetenskaplig avdelning

Hela torsdagseftermiddagen ägnades åt forskningen rörande diabetes. Inledningsvis talade Rolf Luft om de utomordentligt viktiga forskningsinsatser rörande människans diabetes, dess uppkomst,

Rolf Luft gav ett intressant föredrag.

ärfthetens betydelse etc, som bedrivs på Karolinska Sjukhuset under hans ledning. Den bild av framtiden som Rolf Lufts föredrag gav var optimistisk, mer än kanske bara för några år sedan. Glädjande avancerar alltså forskningen angående diabetes stadigt framåt. Låt oss hoppas att intressanta och värdefulla resultat till diabetikernas bästa inom en inte alltför avlägsen framtid kan presenteras.

Efter en intensiv frågestund informerade Jan Östman från Huddinge Sjukhus om den första bukspott-transplantation som utförts i Sverige (se mer därom på sidan 12). Även detta föredrag var mycket intressant och visade att forskarna kontinuerligt söker nya vägar för att bättre kunna bistå diabetikerna,

även om just denna metod inte lämpar sig för mer än ett fåtal diabetiker, under alldeles speciella villkor.

När Jan Östman avslutat sin mycket uppskattade föreläsning steg läkarrådets ordförande Bo Andersson upp i talarstolen och gav en exposé över Svenska Diabetesförbundets forskningsanslags betydelse alltifrån första utdelningen 1952. Totalt har från förbundets forskningsfond över 2,5 miljoner kr delats ut under åren. En imponerande siffra.

Förutom de traditionella årliga forskningsanslagen som för närvarande uppgår till 200.000 kronor per år, har förbundet haft möjlighet, genom att stödet till fonden genom gåvor, donationer, testamenten etc glädjande nog ständigt tycks öka, att utdela åtskilliga specialanslag till särskilt angelägna projekt. I år kunde Bo Andersson meddela att förutom bidrag till 23 unga forskare (årliga anslagen delas numera huvudsakligen ut till ograduerade forskare) hade tre specialanslag ställts till förfogande av förbundsstyrelsen, nämligen: 25.000 kronor till professor Yngve Larsson, Linköping för forskning rörande orsaksmekanismerna till två av de vanligaste komplikationerna, nämligen förändringar i ögonbotten (retinopati) och förändringar i nervsystemet (neuropati). 20.000 kronor till docent Kjell Asplund, Säfte för möjlighet till fortsatt forskning om den insulinbildande cellens funktion och de mekanismer som reglerar utflödet av insulin ur cellen. Denna undersökning avser framför allt att vid Department of Medicine, Northwestern University, Chicago, USA,

Jan Östman deltog i den vetenskapliga avdelningen på lördagseftermiddagen.

studera insulinutflödet under olika utvecklingsstadier hos fostret. Slutligen går 25.000 kronor till en fond för ögonforskning. Anslaget avser utveckling av fotokoagulationsbehandlingen vid vissa former av ögonskada orsakad av diabetes. Pengarna avser att möjliggöra studiebesök och kurser i denna speciella teknik för ögonläkarna i landet för att så fort som möjligt få in denna behandlingsteknik på olika sjukhus i landet.

Som symbol för alla de unga forskare som fått bidrag ur forskningsfonden i år kom Tomas Riesenfeld, Uppsala och mottog sitt anslag ur Bo Anderssons hand. Riesenfeld tackade därefter å alla stipendiaternas vägnar för den utomordentliga stimulans och det verkligt fina stöd som Svenska Diabetesförbundets forskningsbidrag utgör.

Gunnar Engleson en av de två hedersledamöterna.

Över 55.000 kronor i gåvor

Torsdagen slutade traditionsenligt med en bankett. Då var det festligt värre. God mat. Många vänliga tal från våra gäster. Stämningen under hela kvällen i topp.

Flera höjdpunkter under kvällen etsar sig fast i minnet. Exempelvis föreningarnas gåvor, som i år slog alla rekord. Vad sågs om 55.000 kronor i kontanter till verksamhet och forskning, cyklar till ett värde överstigande 1.000 kronor till Diabetesgården i Nordanede, idrottsmaterial för 1.000 kronor till Bocksjölägrret samt en telefonsvarare till förbundskansliet. Förteckning över gåvorna finns på sidan 10.

Två hedersmedlemmar

Vi hade knappt hämtat oss efter gåvoöverlämnandet, när Max von Sydow kom och i sena kvällningen underhöll oss under en halvtimme, på ett sätt som nästan var farligt,

vi skrattade så tårarna rann. Som tack, inte enbart för denna insats, utan för allt han hjälpt oss med genom åren utnämndes han till hedersmedlem i vårt förbund.

Tidigare under dagen hade ytterligare en hedersmedlem utnämnts, nämligen docenten Gunnar Engleson, Lund, som var den förste läkare som gick med i förbundet och som i många år tillhört förbundsstyrelsen, varit ordförande i Malmöföreningen, svarat för barnkolonin i Höllviksnäs och onekligen betytt oerhört mycket för diabetikerna och förbundet. Han har också varit sekreterare i läkarrådet och, som vi hoppas, kommer han även framöver att bistå förbundet. Totalt finns nu tre hedersmedlemmar (Alexis Åsbrink var den förste) i Diabetsförbundet. Som avslutning på en verkligt trevlig dag togs dansgolvet i besittning av merparten av de över 200 banketttagarna.

Tomas Riesenfeld mottar sitt forskningsbidrag ur Bo Anderssons hand.

Max von Sydow får förbundets hedersnål av Nancy Eriksson.

Nya stadgar

Fredagen, då även Otto Winter från Stockholms läns landsting var närvarande, ägnades åt förhandlingar till långt fram på kvällen. Bl a antog stämman nya stadgar för såväl förbund som läns- och lokalföreningar, varefter valen kunde äga rum.

Förbundsordföranden Nancy Eriksson omvaldes med acklamation. Förutom fru Eriksson består arbetsutskottet för den kommande tvåårsperioden av Lennart Dahlström, Rolf Luft, Stig Andersson, samtliga Stockholm, Bertil Olsson, Norrköping, Börje Larsson, Luleå och Eskil Jonsson, Göteborg. Suppleanter i arbetsutskottet blev Carin Dandenell och Elisabeth Lindgren, båda från Stockholm.

Övriga styrelseledamöter blev Yngve Stranke, Karlskrona, Per Köhlin, Karlstad, Ingrid Ohlsson, Malmö, Holger Gustafsson, Karlsborg, Hans Söderman, Gävle, Curt

Gardfjell, Bonässund, Bo Lundberg, Umeå och Bengt Käll, Jönköping. Suppl i styrelsen blev Alf Gustavsson, Alingsås, Bertil Ströhm, Örebro och Billy Lyander, Visby. Revisorer blev auktoriserade revisorn Börje Lindeberg, Stockholm samt de två förtroendevalda revisorerna Lennart Hammarström, Stockholm och Kurt Sandsjö, Göteborg.

15 motioner

Riksstämman behandlade totalt 15 motioner, varav flera berör frågeställningar som i olika sammanhang aktualiserats. Av utrymmes-skal är det tyvärr ej möjligt att redogöra för alla dessa motioner som bl a tog upp skattefrågan, alltid aktuell, fotvården som på

I dansens virvlar, Maud Åkesson och Holger Gustavsson.

Gåvoöverlämnandet från föreningarna slog alla rekord. Yngve Stranke, Blekingeföreningen får den traditionsenliga kramen av förbundsordföranden.

många håll är mycket eftersatt, fria glasögon, självtestmaterial, försäkringsfrågor, medlemsvård, information till medlemmar och andra, handlingsprogram för förbundet. Frågan om anslutning till HCK behandlades också. Stämman avslöt anslutning f n, men under kommande tvåårsperiod skall frågan noggrant ventileras ute bland föreningarna.

Rundvandring på Millesgården

Stämman avslutades med en intressant rundvandring under sakkunnig ledning på Millesgården. Trots att denna ägde rum på lördagsmorgonen efter två arbetsamma dagar, var uppslutningen av intresserade och »frågvisa» deltagare god. En fin avslutning på stämman.

Avslutningsvis kan man konsta-

tera att de praktiska arrangemangen i anslutning till stämman

Rickard Olsson, Norrköping en av de tre ordförandena vid stämman.

var väl lösta och vi tror nog att allas uppfattning är att det myckna arbete Stockholmsföreningen lagt ned, resulterat i en verkligt lyckad riksstämma. — Nästa riksstämma, 1976, blir i Örebro. *Red*

Gåvor lämnade vid årets riksstämma

Forskningsfonden

Uppsala	2.000:—	
Växjö	10.000:—	
Ljungby	1.500:—	
Eskilstuna		
Damklubben	1.000:—	
Strängnäs	3.000:—	
Karlskrona	6.000:—	
Damklubben	2.000:—	
Vänersborg	500:—	
Göteborg	5.000:—	31.000:—

Verksamheten

Borås	Telesvarare	
Arvidsjaur	2.000:—	
Alingsås	2.000:—	
Karlskoga	2.000:—	
Kristinehamn	2.000:—	
Linköping	1.000:—	
Helsingborg	1.000:—	10.000:—

Bocksjö

Värnamo	Sportartiklar	
Södertälje	1.000:—	
Katrineholm	500:—	
Eksjö	500:—	
Skövde	2.000:—	
Kristinehamn	2.000:—	
Göteborg	5.000:—	
Linköping	1.000:—	
Filipstad	500:—	12.500:—

Nordaned

Gävle	3 cyklar	
Katrineholm	500:—	
Härnösand	1.000:—	1.500:—
	Kronor	55.000:—

Ledins Hälsomål ett rätt mål för diabetiker!

Ledins Hälsomål används till filmjolk, frukt, bär, krämer och kan även blandas i färdigkokt välling och gröt.

- Är näringsfysiologiskt rätt komponerat.
- Fördras väl av ömtåliga magar - lättsmält.
- Är peristaltikbefrämjande - «håller magen igång».
- Ger låg kalorimängd och behaglig mättnadskänsla och är därför särskilt uppskattat av personer med övervikt.
- Rikt på mineralämnen.
- Ledins Hälsomål är fritt från kemiska produkter, färg och konserveringsmedel. Kontinuerligt farmaceutiskt och medicinskt kontrollerat.

OSOCKRAD Vegetabilisk naturprodukt

Per 100 gram ingår bl. a.: Protein 25,2 g, Kolhydrater 38,7 g, Vegetabiliskt fett 22,6 g. • 2 matskedar Ledins Hälsomål = 13 g = 45 kalorier.

Säljes genom hälsokostaffärer

Granskat av

Firma Birger Ledin, Svartkärrsvägen 20
133 00 Saltsjöbaden, tel 08/717 12 36

Fortbildningskurs i diabetes för sjuksköterskor

I höst, närmare bestämt vecka 42 (14—19/10) kommer Svenska Diabetesförbundet att arrangera en fortbildningskurs i diabetes för sjuksköterskor. Uppläggningsen av denna veckokurs kommer i stort att följa de tidigare mycket lyckade kurserna.

Deltagarna som får representera

såväl öppen som sluten vård skall i sitt arbete ha kontakt med diabetiker och även i övrigt ha för kursen lämpliga kvalifikationer.

De som är intresserade kan rekquirera ansökningsblankett och program på nedanstående kupong. Kursen kommer att äga rum i Stockholm.

Till Svenska Diabetesförbundet
Box 6609, 113 84 STOCKHOLM

Undertecknad rekquirerar härmed program och ansökningsblankett för deltagande i fortbildningskursen i diabetes.

Namn: .....

Adress: .....

Postnr/Postadr: .....

Telefon: ..... / .....

Av docent Jan Östman

Den första pancreastransplantationen i Sverige utfördes av docent Carl-Gustav Groth och docent Göran Lundgren.

Synpunkter på transplantation av bukspottkörtel

För någon tid sedan framkom det i nyhetsmedia att en transplantation av bukspottkörtel hade utförts på Huddinge sjukhus, Stockholm. Det gällde en patient med svår diabetes, som under sex veckor efter operationen inte krävde insulinbehandling. Patienten kunde äta »normalt». Jag vill därför redogöra något för pankreastransplantationer, hur vi ser på dem för närvarande och metodens möjligheter i framtiden.

Anledningen till att bukspotttransplantationer tagits upp som alternativ behandling till våra nuvarande metoder är att dessa — diet, insulin och tabletter — sällan ger helt god kontroll. Det är endast ett fåtal patienter för vilka vi kan uppnå fullständig normalisering av ämnesomsättningen. Vi kan med andra ord inte garantera att kärlkomplikationer i ögon, njurar etc någon gång kan dyka upp hos den enskilda

patienten. Man tror numer att om en hundra procentig korrektion av ämnesomsättningen kunde ske, skulle också dessa allvarliga kärlskador kunna motverkas. Det är alltså en av anledningarna till att man kan tänka sig förbättrade behandlingsmöjligheter. Den andra är att vissa patienter har oerhört svängande blod- och urinsocker med växlingar från starka diabetessymtom till svåra insulinkänningar. En del av dessa patienter är intagna på sjukhus under mycket lång tid med anledning av sitt »svängande socker». Även hos denna grupp av patienter kan man tänka sig åtgärder bl a av den typ som pankreastransplantation innebär.

Innan jag går in på att diskutera möjligheter och erfarenheter beträffande pankreastransplantation vill jag erinra om bukspottkörtelns anatomi och funktion.

Bukspottkörteln väger ca 75 g. Större delen eller bortåt 98 % av bukspottkörteln består av ett stort antal körtlar som producerar ämnen, enzymer, som ingår i bukspott, med vars hjälp beståndsdelar i födan bryts ned i tarmen. För alla dessa körtlar finns en gemensam utförsgång genom vilken bukspott når tolvfingertarmen. Denna del av bukspottkörteln är helt frisk vid diabetes. Insprängda mellan alla dessa körtlar finns en à två miljoner små cellöar, som således endast utgör 1—2 % av den totala bukspottkörtelns vikt. I dessa cellöar finns olika sorters celler och i den kanske viktigaste, den s k betacellen, produceras insulin. Det är dessa betacellers funktion som är rubbad vid diabetes på så sätt att

insulin inte kan avges. Bukspottkörteln är försörd genom en stor artär som tillför blod. Från bukspottkörteln går en stor ven som leder blodet direkt till levern. Detta pekar för övrigt på den viktiga roll levern med stor sannolikhet spelar för insulin- och sockeromsättningen.

Den första tanken på bukspottkörteltransplantation uppkom redan i början av 1890-talet hos von Mering och Minkowski, de forskare som 1889 beskrev hur operativt avlägsnande av bukspottkörtel på hund framkallar diabetes. Det skulle dröja över 40 år innan man på nytt började diskutera pankreastransplantationer. Det rörde sig då i första hand om försök att överföra pankreasvävnad, som sattes under huden. Denna vävnad innehöll således både bukspottproducerande körtlar och insulinproducerande cellöar. Metoden användes huvudsakligen på försöksdjur och några enstaka patienter med svår diabetes. Svårt diabetessjuka patienter erhöi i slutet på 1950-talet endera cellövävnad från fosterpankreas eller från insulinproducerande tumör. Pankreasövnaden fungerade endast kort tid. I december 1966 utfördes i Minneapolis, USA, den första pankreastransplantationen av professor Lillehei. Han utförde ingreppet på en patient med svår diabetes i anslutning till att patienten erhöi en ny njure. I transplantatet medföljde inte bara bukspottkörtel utan även en bit tolvfingertarm. Det var alltså tre organ som transplanterades samtidigt. Patienten avled relativt snart. Det rörde sig också om ett mycket

stort ingrepp på en svårt sjuk patient. Anledningen till att professor Lillehei gjorde ingreppet var dels att han ville med en ny bukspottkörtel förhindra att den nya njuren skadades av kärlsjukdom och dels att patienten ändå stod på speciell medicin som är avsedd att hindra att transplanterade organ avstöts. Här kommer jag nu in på den verkliga svårigheten med transplantationer överhuvud taget, nämligen risken att det överförda organet avstöts.

Den mänskliga organismen är försedd med försvarskrafter som snabbt noterar om kroppsfrämmande äggvita tillföres. Kroppen bildar då så kallade antikroppar riktade mot det tillförda äggviteämnet eller det tillförda organet, som är sammansatt av äggviteämnen. Man kan med olika mediciner motverka bildningen av dessa antikroppar. På så sätt uppnås att organet inte avstöts. Samtidigt nedsätter man dock kroppens försvarskrafter även då det gäller andra äggviteämnen, som sitter i bakterier och i virus. Detta innebär således att den behandling som förhindrar avstötning av transplanterade organ nedsätter försvaret mot bakterier och andra mikroorganismer, med andra ord, patienten blir ökat infektionskänslig. Vid dessa transplantationer kryssar man således mellan Scylla och Carybdis, man löper å ena sidan risk att organet avstöts, å andra sidan att patienten får en livshotande infektion. Av de olika organ som transplanterats hittills, hjärta, njurar, lever, pankreas, är hjärtat det organ som oftast stöts av och pankreas det som man har största

chansen att behålla. Likväl är det betydande risker för avstötning även vid transplantation av bukspottkörteln.

Man har nu utfört olika typer av transplantation av bukspottkörtlar. Totalt har 34 transplantationer gjorts, huvudparten i USA, några få i Sydamerika, en i Schweiz och nu en operation på Huddinge sjukhus. Vid samtliga ingrepp rör det sig om att artären i bukspottkörteln kopplas till en bäckenartär och att en ven till bukspottkörteln kopplas till bäckenven. Man kan sedan låta bukspottkörtelns utförsång mynna i en tarmslynga eller försöka sy ihop gången och hoppas att bukspottkörtelns körtlar skrumprar och inte längre producerar den »onödiga» bukspotten. Med denna metodik har man uppnått att fyra patienter levt i över ett år och en patient i över två år. Oftast har det rört sig om patienter på vilka man har transplanterat både njure, tolvfingertarm och bukspottkörtel och då har riskerna varit de största. Hos en mindre grupp patienter, och det gäller också patienten på Huddinge, har man opererat in enbart bukspottkörteln. För patienten på Huddinge tillstötte infektion och bukspottkörteln avstöttes efter drygt 6 veckor. Patienten är således åter ställd på insulin, men han mår efter omständigheterna, med tanke även på alla undersökningar, operation etc, ändå klart bra. Vad man frapperades av i anslutning till operationen var att insulinbehovet blev noll, med andra ord, patienten kunde under 6 veckor äta vanlig kost. Blodsockerkoncentrationen låg ändå hela ti-

den normalt. Man undersökte samtidigt insulinfrisättningen från den nya bukspottkörteln. Den fungerade utmärkt ända till något dygn innan operation företogs vid vilken bukspottkörteln avlägsnades just på grund av avstöttningsrisken. Inget insulin bildades längre då socker tillfördes kroppen, den nytransplanterade bukspottkörteln fungerade inte längre.

Trots allt har man anledning att förtrösta på denna nya operationsmetodik. Den har förvisso inte något av rutinkaraktär, men hos en liten speciell grupp av patienter med svår diabetes är den ett aktuellt alternativ. Man skall ha klart för sig att även om risker finns med ingreppet så har man alltid möjlighet om svårigheter hopar sig att ta bort bukspottkörteln. För närvarande sysslar man på ett antal forskningscentra med att transplantera också isolerad cellöväv-

nad. Med andra ord, man isolerar så många cellöar man kan från mänsklig bukspottkörtel och transplanterar bara den insulinproducerande delen av bukspottkörteln. Dessa kan sprutas in i kärl som leder till levern och cellöarna växer då in i levern. Detta fungerar alldeles utmärkt på försöksdjur med experimentellt framkallad diabetes. Några undersökningar på människor har dock inte företagits. Även då föreligger avstöttningsrisker och man måste alltså tänka sig att använda samma mediciner som nu används vid andra transplantationer. Man hoppas att nya vägar att förhindra avstötning är på väg. Skulle man lyckas med detta, är givetvis metoden att överföra enbart cellövävnad direkt till levern ett enklare alternativ än den nuvarande operationsmetodiken.

Testmaterial till reducerade priser

MEDI-SWAB, steril bomullssudd i folieförpackning	Kr. — :12/styck
Clinitest-set, kvant. urinsockerkontroll	» 19:50/ »
Clinitest-reagetter, 100 st.	» 12:50/ »
Acetest-reagetter, syrakontroll, 100 st.	» 9:50/ »
Albustix-strips, äggvitekontroll, 60 st.	» 9:—/ »
Clinistix-strips, kval. urinsockerkontroll, 60 st.	» 7:50/ »

Inkl. moms, porto tillk.

SOS-märken gällande armband samt medaljong finns att beställa per tel. 016/11 11 37

Beställ direkt från

ESKILSTUNA DIABETESFÖRENING

Postbox 97 631 02 ESKILSTUNA Postgiro 46 88 57

Beställningstelefon 016/11 78 30, endast efter kl. 18

Kansli: Klostergatan 4, tel. 016/11 07 16 - Öppet tisd. 18.30—20.00

Välkommen till USA!

Ni kommer att känna Er välkommen som turist i detta jättelika land, förr så avlägset, nu i jetåldern endast några flygtimmar från oss. Ända sedan Columbus tid har det varit ett äventyr att upptäcka Amerika och det gäller än i dag. Men äventyret är behagligt och då USA inte är turistinviderat i stil med t ex Spanien, skall Ni finna att amerikanen gärna tar sig tid att hjälpa turisterna till rätta, på ett sätt som vi inte är bortskämda med. I samarbete med LB Resebyrå arrangerar vi 1—13 november en USA-resa som vi tror skall tillfredsställa de flesta smakriktningar. Vi börjar i norr med New York, Boston och Washington och drar sedan söderut till Miami med Cape Kennedy,

Miami Beach och inte minst världsberömda Disney World. Större delen av resan inom USA gör vi till lands — dels med Greyhoundbuss, dels med tåg. Detta för att Ni skall få se så mycket som möjligt av landet. Som vanligt medföljer för säkerhets skull en sjuksköterska från Sverige. Mer ovanligt är att vi endast inkluderat frukost i arrangemanget. Detta har sina speciella skäl. I USA är det nämligen så att hotellrestaurangerna med få undantag är de dyraste medan Ni kan äta betydligt billigare i restaurangen »runt hörnet». Alltså har vi valt att låta Er äta lunch och middag på egen hand. Ledaren assisterar med tips på lämpliga restauranger.

PROGRAM

Dag 1, 1/11

Skandinavien—New York

Vi flyger via Köpenhamn—Amsterdam till New York. Atlantsträckan med Finnairs bekväma DC-8. Transfer till vårt hotell i New York.

Dag 2, 2/11

New York

På fm gör vi en sightseeingtur på nedre Manhattan och inkluderar FN. Turen avslutas med lunch på välkända Cattlemen's restaurant.

På em ser vi en show på Radio City Music Hall.

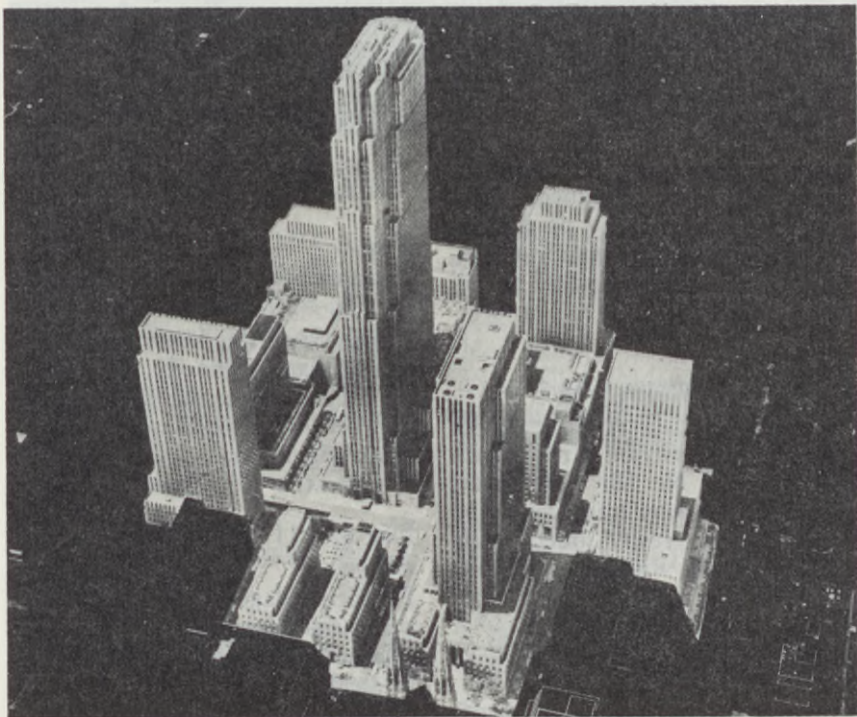
Dag 3, 3/11

New York—Boston—Washington D.C.

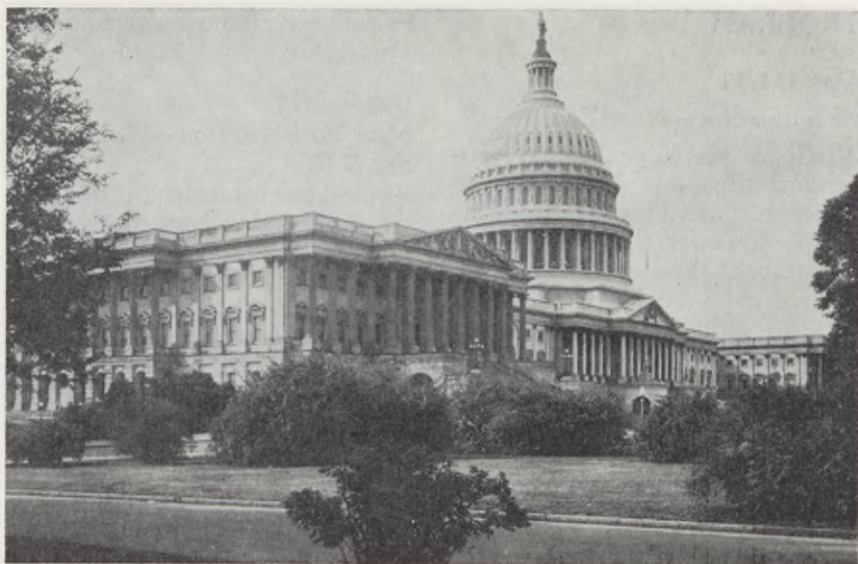
På morgonen transfer till flygplatsen för flygning New York—Boston. Vi får här möjlighet till ett besök på den kanske mest omtalade diabeteskliniken i hela världen, nämligen Joslin-kliniken. Särskilt några mycket intressanta timmar.

En returtransfer till Bostons flygplats och vidareflygning till Washington D.C.

Transfer till hotellet.

Rockefeller Center, New York

Capitolium, Washington D. C.

Dag 4, 4/11

Washington

En stor del av dagen ägnar vi åt en sightseeingtur med bl a Vita Huset, Capitoleum, Lincoln Memorial, Kennedys grav på Arlingtonkyrkogården, Alexandria, Mt. Vernon m m. Det blir också tid till egna strövtåg.

Dag 5, 5/11

Washington—Raleigh N.C.

Fm fri. Omedelbart efter lunch antrar vi en bekväm Greyhoundbuss (visste Ni för resten att Greyhoundbolaget startades av en svensk?) och reser söderut via Richmond till Raleigh N.C. för övernattnig.

Dag 6, 6/11

Raleigh N.C.—Jacksonville Fla.

Vår resa fortsätter söderut genom Nord- och Sydcarolina till Jack-

sonville strax innanför Florida-gränsen. Stor hamn- och örlogsstad, som vi dock inte hinner se så mycket av då ankomsten blir först vid 19-tiden.

Dag 7, 7/11

Jacksonville Fla.—Cape Kennedy Fla.—Miami Fla.

Bussen fortsätter kustvägen söderut till Cape Kennedy, där vi gör en 2 1/2 timmes sightseeingtur på den berömda raketbasen. 2 garanterat högintressanta timmar innan vi fortsätter till Miami.

Dag 8, 8/11

Miami

På förmiddagen gör vi en 4 timmars sightseeingtur i Miami och Miami Beach med Coral Gables och Hialeah.

Em fri för bad eller egna strövtåg.

Fantastiska Disney World, Florida

Dag 9, 9/11

Miami—Disney World, Fla.

Vi vänder om norrut och går upp till Disney World via Fort Lauderdale. Hela em tillbringas på fantastiska Disney World och vid 18.30-tiden transfer till motell i närheten.

Dag 10, 10/11

*Disney World—Orlando, Fla.
(—New York)*

Hela förmiddagen tillbringar vi åter på Disney World och sedan direkttransfer till järnvägsstationen i Orlando, där vi boardar ett av de bekväma expresstågen för resa

till New York (sovvagn kan ev erhållas mot tillägg).

Dag 11, 11/11

New York

Vi beräknas ankomma till Pennsylvaniastationen i New York kl 11.45. Transfer till vårt hotell.

Em fri.

Dag 12, 12/11

New York/New York—Skandinavien

Dagen fri för shopping eller egna strövtåg.

Tidigt på kvällen transfer till Kennedyflygplatsen och Finnairs DC-8 mot Köpenhamn.

Dag 13, 13/11

Ank Skandinavien

Vi ankommer på fm till Köpenhamn och byter plan för Stockholm och Göteborg.

PRISER

Köpenhamn Göteborg Stockholm
3.240:— 3.240:— 3.280:—
+ am. flygpl.skatt 15:—

I samarbete med resebyrån har vi kunnat förlänga resan tre dagar. Därav följer att priset har blivit något högre än det beräknade som vi angav i Diabetes nr 1/1974.

Priset inkluderar: Flygresor Skandinavien—New York och åter, New York—Boston—Washington med ordinarie flyg ekonomiklass, övernattningar på medium 1 klass

FN-skrapan, New York

hotell och motell i dubbelrum med bad, frukost varje dag, transfers och sightseeingturer enligt program, Radio City Music Hall Show, 1 lunch i New York, bussresa med Greyhoundbuss Washington—Raleigh—Jacksonville—Miami—Disney World, tågresa i coach class Orlando—New York, ordinarie betjäningssavgifter och skatter, bagagebehandling, sjuksköterska och teknisk färdledare från Sverige.

Tillägg: Enkelrum (begränsat antal) 275:—.

Bussar och tåg i USA har gott rykte för hög komfort. Bussarna är luftkonditionerade och som exempel kan nämnas att de trafikerar långlinjer som tar upp till 4 dygn. Coach class i tågen liknar rätt mycket våra sk fätöljvagnar, men de har oftast bekvämare fätöljer.

Måltidspriser: I princip är måltidspriserna ungefär svenska, men variationerna mellan billiga och dyra restauranger är mycket större än hos oss. Beräkna kostnaden i svensk nivå — färdledaren tipsar kontinuerligt om restauranger med moderat prissättning.

Försäkring: Med hänsyn till de mycket höga läkar- och sjukhuskostnaderna i USA vill vi uppmana Er att se till att Ert försäkringsskydd är tillfredsställande ordnat. Tala gärna med resebyråns kontaktmän (se nedan) om Ni är osäker på hur Er försäkring gäller.

Reservation: Under nuvarande labila läge på oljemarknaden reserverar vi oss för pris- och kursändringar utanför vår kontroll. Pri-

serna baserar sig på 10.05.1974 gällande.

Sista anmälningsdag: 15 september 1974.

Sänd in nedanstående kupong eller ring 08/23 69 70 och tala med Christer Gadd eller Hans Storåkers som gärna svarar på Era frågor.

Bli medlem i
Svenska
Diabetesförbundet

ANMÄLNINGSKUPONG

Insändes till LB Resebyrå AB
Sturegatan 8
114 35 STOCKHOLM

Jag/vi anmäler mig/oss till *Svenska Diabetesförbundets USA-resa*.

Namn .....

Adress .....

Postnr/postadress .....

Tel. ....

Medresenär .....

.....

.....

Dubbelrum Enkelrum

Inbetalningskort för depositionsavgiften (200:—/pers.) utsändes av LB Resebyrå tillsammans med bekräftelse på bokningen.

Sätt kryss i rutan efter namnet om Du är diabetiker!

Bjäre Måltidsdricka

Full av nyttig råsaft.*
Och därför osockrad.*

Osockrad

Råsaften ger den rätta sötman.
Inget socker har satts till.

C-vitamin

Ett glas Bjäre Måltidsdricka
ger halva dagsbehovet av
C-vitamin.

2 friska smaker

Välj mellan smakerna lingon
och äpple.

Spädning

Spädes med tre delar vatten.

*) Lingontyp är söttad
med päronråsaft och
Äppletyp med
äppelråsaft.

Granskat av

Att förstöra engångssprutor

Inom sjukvården är begagnade sprutor riskfyllda objekt och man har speciella rutiner för omhändertagandet som i förbifarten sagt inte alls är föredömliga. Hos diabetikern torde sprutorna som regel hamna i hushållssoporna, till den våda det hava kan och till glädje för narkomaner som ibland vittjar sopor från diabetikerhem. Sprutorna kan också bli till skada för ungdom som kan få i sig någon betydande insulinrest från sprutan.

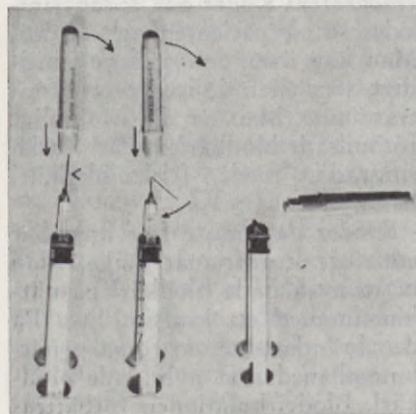
Undertecknad, som är relativt nybliven diabetiker och som yrkesmässigt sysslar med farligt avfall, tillämpar för egen del nedan beskrivet sätt som är anpassat till de nuvarande engångssprutorna.

På figuren synes till vänster den nyss begagnade sprutan. Skyddshylsan dras ner ett stycke över kanylen, varefter kanylen böjs så mycket som dess elasticitet medger. Viktigt är att böjningen inte lägges nere vid fästet, utan ca 1 cm högre, så som mittfiguren visar.

Skyddshylsan skjuts nu återigen över kanylen, enligt mittfiguren och så att nålen kröks till »hårnål». Den farliga spetsen ligger dold innanför hylsan. Därefter knäcker man av själva sprutans kanylfäste, se höger figur.

Är temperaturen för hög, så är plasten mjuk och ibland omöjlig att knäcka. I så fall böjer man ett par gånger fram och tillbaka och vrider hårt kring sprutans och spetsens axel, så att en deformation och avsnörning äger rum där brottet skulle varit. Beroende på hur angeläget det är att verkligen göra även sprutan totalt obrukbar, får man eventuellt punktera kanylfästet vid deformationsstället med ett vasst föremål, eller skära av det, eller skada kolven.

Händerna behöver inte alls komma i kontakt med själva kanylen, dvs man skall utan risk för sticksår och infektion även kunna hantera andras sprutor. *Hans v. Ubisch*

FALUN-BORLÄNGE

»Situationen för en diabetessjuk har radikalt förändrats sedan insulinet upptäcktes. Medellivslängden är t ex lika hög som hos friska. De sk senkomplikationerna, dvs komplikationer som uppträder lång tid efter sjukdomens debut, har därigenom också ökat. Synförändringarna är de mest fruktade. De utgör en del av förändringarna i kroppens alla blodkärl, men symptomen blir först märkbara i ögat. Redan på 1850-talet var dessa förändringar kända.»

Med denna tillbakablick inledde doktor Jan Wennerström, Falu lasarett, sitt föredrag om synskador hos diabetiker. Det hölls när Falu-Borlänge Diabetesförening höll sitt årsmöte. Talaren gav bakgrunden till ögonförändringarna och berättade om olika undersökningsmetoder. Ett tämligen nytt sätt är att fotografera i ögat och sedan jämsides se på patienten och bilden. Man kan även fotografera samtidigt som man injicerar ett kontrastämne. Man ser då de sjukligt förändrade blodkärlen, där vätska sipprar ut, medan friska blodkärl håller tätt.

Under de senaste fem åren har ett stort steg framåt tagits. Man bränner skadade blodkärl på näthinnan med ett kraftigt ljus. På den brända punkten förstörs näthinnan med sina nybildade blodkärl. Blodcirkulationen förbättras

genom dessa ingrepp och blodmängden kan göra nytta på andra håll i ögat, varigenom synen förbättras.

En intressant undersökning har gjorts på Karolinska sjukhuset. Där har 80 patienter fått ett öga behandlat, medan ett förblivit obehandlat. Fotografering har skett före, under och efter behandlingen. Resultatet visade att av de behandlade ögonen hade 64 % förbättrats, 26 % var oförändrade och 10 % hade försämrats. Av de obehandlade var motsvarande siffror 14, 72 och 15 %, alltså en klar förbättring av behandlade ögon. Dr Wennerström framhöll, att om man väljer rätt tidpunkt för behandlingen och det är relativt unga patienter utan alltför grava förändringar, så kan man åstadkomma ganska goda förbättringar. Tyvärr finns det dock varken läkare eller pengar, varför man måste välja och prioritera. Få åldersdiabetiker drabbas dock av komplikationer, och även de som fått sjukdomen i unga år klarar sig numera bättre.

Ur verksamhetsberättelsen kan noteras, att fem föreningsmöten hållits, nämligen årsmöte 1973 med föredrag om barndiabetes av dr Edlund, Falun, information om fotvård i Falun och Borlänge, kontakträff med föräldrar till diabetessjuka barn och ett möte i Mora med läkarföredrag. Flera medlemmar har deltagit i kurser och konferenser och man har gett hjälp till kolonivistelse för diabetessjuka barn. En folder med information om föreningens verksamhet och syfte har tryckts och delas ut på lasarett och sjukstugor i länet. Ord-

föranden Evert Hamp föredrog också en motion, som skall inlämnas till landstinget med begäran om förbättrade sockerkontroller vid våra sjukhus.

Medlemsantalet har under året ökat med 88 och är nu 314 betalande och 9 fria.

MY

BLEKINGE

Blekinge Diabetesförening har haft årsmöte i Folkets Hus i Karlshamn. Ordförande Yngve Stranke kunde hälsa ett 100-tal medlemmar samt dagens gäster docent Sven Carlström, Lund och husmor Thyra Lövqvist hjärtligt välkomna. Årsmötesförhandlingarna leddes av styrelsemedlemmen Knut Andersson. Bland rapporterna märktes att föreningen av donator Per Nilsson, Tving, erhållit ytterligare 10.000 kr som gåva. Pengarna skall anslås till stöd för forskning och till föreningens verksamhet. Vidare planeras att anordna en ny kost- och motionsvecka på Ekekullen i Spjutsbygd.

Efter förhandlingarna bjöds det på kaffe med hembakat sockerfritt bröd. Därefter följde docent Carlströms föredrag. Han redogjorde för sockersjukans uppkomst och behandling. Föredragshållaren blev mycket uppskattad för sina enkla förklaringar och sin stora beredvillighet att besvara de frågor som ställdes till honom.

Husmor Thyra Lövqvist informerade i ett anförande om verksamheten på semesterhemmet Ekekullen i Spjutsbygd. Hon hälsade föreningen välkommen till den nya kost- och motionsveckan,

som hon hoppades skulle bli lika intressant och givande som fjol-årets.

JG

UDDEVALLA

Diabetesföreningen i Uddevalla har haft årsmöte, varvid en del förändringar noterades i styrelsen. Två av föreningens verkliga veteraner, sekr Bengt Andersson och kassör Olle Ollson hade undanbett sig återval, efter att ha »tjänstgjort» i vardera 18 år. De slutar dock inte helt utan kvarstår som ledamot resp suppleant i styrelsen.

Efter årsmötet hyllades de avgående med blommor för det arbete de nedlagt för de sockersjuka i Uddevallaregionen.

Uddevallaföreningen har nu ca 200 medlemmar.

»Skattemöte»

Uddevallaföreningen har i år satsat lite extra på upplysning angående avdrag i deklarationen för fördyrade levnadskostnader. Därför anordnades ett möte i början av februari inkom för denna upplysning. Och vi hade glädjen att få se Göteborgsföreningens ordförande och kassör, Eskil Jonsson resp Curt Sandsjö, som »experter». De gav en orientering i ämnet och upplyste samtidigt om hur det förhåller sig i Göteborg. De många åhörarna uppskattade våra gästers information och diskussionen blev ganska livlig. Nu planerar Uddevallaföreningen också ett möte där information om överklagande av taxeringsnämndernas beslut skall lagom till alla avslag.

Lej

FRÅGAN ÄR FRI

Fråga: Jag är 67 år. Har haft diabetes i 15 år. Jag tar 9 streck Novo Lente + 1 tablett Dibein. Jag tar prov med Clinitest-reagetter 3 ggr varje dag, har aldrig något socker i urinen. Kan man ändå ha ett högt blodsockervärde? Urinmängden var 1,6 vid senaste kontrollen, socker i urinen 0 %, blodsockret 223 fastande. Nu undrar jag varför jag ska ta Dibein-tabletter. Alla prov var ju bra. Blodtrycket 160. En fråga till, kan man öka i vikt med för mycket insulin? Jag har insulin-känning nästan varje förmiddag vid 11-tiden. Jag tar insulinet vid 7-tiden på morgonen. Jag har haft insulin i 1½ års tid, första tiden hade jag tablett Diabines.

67-åring

Svar: Under vissa förhållanden, bl a att den sk sockertröskeln stiger med åldern, är det möjligt att urinen är sockerfri trots att blodsockernivån är relativt hög. Kombinationen insulin med Dibein förefaller inte nödvändig i ert fall. Det är möjligt att insulinkänningarna försvinner om tablett borttages. I annat fall bör insulindosen sannolikt sänkas något.

Fråga: Tack för bra svar i denna tidning. Ni skriver till »19-årig flicka» att hon skrivit så många frågor, och tänk, då undrar jag om

hon liksom vår pojke inte har en läkare att fråga. Så här är vår historia. Vi har fyra barn på 21, 16, 13 och 4 år och vår 16-åring fick i höstas (sept) diabetes. I höstas kom han ej in på skola i den linje han valt, men energisk som han är sökte och fick han jobb på ett lager. Men efter 14 dagar fick han stor törst och magrade 8 kg på 14 dar. En dag kom han hem alldeles slut och han fick åka till Lunds lasarett för vård och då närmast dropp. Han låg där i 14 dar och sen åkte han hem som han säger med 200 sprutor (recept) i fickan. Allt vad upplysning vi fick var ett 4—5 minuters samtal per telefon med en läkare. Jag undrade då hur sockersjuka kommer så plötsligt utan någon som helst förkylning eller annan infektion och likaså talade jag om att hans nerver varit i olag en gång i 10-årsåldern i skolan och att han nu inte direkt ville visa mor och far hur hårt han tog detta. Han hade ringt till en kamrats mamma och stortjutt och sagt att han aldrig blir bra mera. Men läkaren sa bara att han är ju så tyst av sig. Så fick jag tala med en dietist men fick den uppfattningen att hon trodde en grabb kunde leva på 1000—1500 kalorier. Vi har fått klara allting själva. Jag lånade nys Ulla Sahléns kostbok och i inledningen stod att inte vid någon sjukdom var det så viktigt med god kontakt med sin doktor som vid diabetes. Men Bengt har ingen doktor det är till en syster han är på återbesök. Jag föraktar ej en syster men då ska de också veta något. Han frågade om det finns en slags pistol varmed man kan skjuta in insulinet, då

han är vänsterhänt och har så svårt med vänster ben och dessutom väldigt seg hud. Då svarade hon att patienten som var inne före Dig har sprutat sig i 20 år så det kan Du också. På frågan om det är bra att äta 2 ägg pr dag blev svaret. Ja fick Du det på sjukhuset så kan Du nog. Till jul ringde jag först docent Carlström för att försöka rådgöra men han fanns ej där och jag pratade med 3 olika systrar eftersom Bengt var så deppig och tyckte att hans liv var förstört osv. Tänk 16 år nyss fått diabetes och tillika arbetslös ja Ni kan räkna ut det själv! Som mor tröstade och uppmuntrade jag i det oändliga och det verkar bättre nu. Han har också äntligen fått jobb men hans håg ligger nog ändå till att gå mera i skolan verkar det. Proven är alltid bra vid återbesök och det verkar stabilt alltihopa. Han är väldigt intresserad av att spela fotboll. Han väger 64 kg är cirka 175 lång. Kosten stämmer ganska bra med Ulla Sahléns för 2.500 kalorier utom att han måste ha frukost-smörgåsar på jobb.

Kl 6 äter han 1 ägg 3 smörgåsar + mjölk och kaffe, frukost på jobbet 3 smörgåsar + kaffe, frukt vid 11 annars får han känning av sockret. Kl 12 middag med efterrätt, kl 3 kaffe och skorpor på jobbet. Kl 1/25—5 kvällsmat som består av kött, grönsaker och eventuellt potatis. Sen blir det eventuellt en natt-smörgås efter kvällskaffet. Han tar 8 streck insulin på morgonen. Mina frågor är: Finns det en pistol att skjuta in insulinet med? Är hans kost riktig? Jag är rädd att det blir för mycket bröd men vad gör man då han behöver frukost på

jobbet. Vi vill både han och jag att allt ska bli rätt från början och själv säger han också att det är viktigt för framtiden.

Varför har han ingen doktor att kunna prata med? Är det så överallt att man får klara sig själv. Man vet ju ej ens om en huvudvärkstablett är bra.

Vid ett tillfälle fick han maginfluensa och kunde ej äta men enligt telefonsamtal med lasarettet skulle han ändå ta fullt insulin. Men vi for in i stället och då sa doktorn att han fick ej ta så stor dos som vanligt.

Ursäkta att det blev ett långt brev men det är mycket som vi ej förstår av diabetes.

S L

Svar: Tack för Ert långa brev som belyser många svårigheter för en förälder till barn med diabetes. Jag skulle kunna lämna ett mycket långt svar med en rad kommentarer framför allt rörande sjukvården för diabetiker men jag nöjer mig med att besvara Era direkta frågor.

1. Sprutpistol (Helinos) finns. Såväl läkare som sjuksköterska på orten kan givetvis informera om detta. Olika patienter har dock olika uppfattning om vad som är bästa sprutan och injektionstekniken. Det är därför inte alls säkert att Er pojke gillar just sprutpistolen!

2. Kosten förefaller riktig med tanke på arbete, ålder, kroppsvikt — längd, och undersökningsresultaten vid diabeteskontrollerna hos sjuksköterskan.

3. Eftersom det råder brist på läkare och läkartjänster i Sverige

har man på olika håll organiserat diabetesdispensärer där specialutbildade sköterskor skall handha rutinkontroller. Detta innebär en mycket god personlig kontakt. En eller annan gång per år bör man dock även företa läkarbesök. Om Ni önskar detta i ökad omfattning bör Ni givetvis försöka med telefon eller brev få kontakt med docent Sven Carlström så kan han säkert ordna detta.

Fråga: Varför kan man inte få dessa tabletter i Sverige?

NDC 9-100-2   No. 5849
200 Tablets
Orinase
(Tolbutamide Tablets, U.S.P.)
0.5 Gm.
Upjohn

Med en två till tre tabletter om dagen behöver en diabetiker inte hålla någon diet.

G M

Svar: Tabletterna finns tillgängliga i Sverige sedan 15 år tillbaka. Orinase=Tolbutamid ingår i Rastinon och Artosina. Tolbutamid tillhör den så kallade sulfonylurea-gruppen som är utmärkta medel vid vuxen- och åldersdiabetes. De lämpar sig dock inte vid svår diabetes då insulinbehandling måste tillgripas. En rad artiklar och en rad brevfrågor har gällt dessa medel. För övrigt är samtliga tabletter som används vid diabetes inte bara tolbutamid utan övriga sulfonylurea och även den andra typen av tabletter biguanider kostnadsfria där läkare föreskriver medlem på läkemedelskort.

Fråga: Jag är en 20 års flicka som är diabetiker sedan 14 år tillbaka. Mitt stora problem är att jag är så kraftig. Jag har fått en lista på sträng dietkost av min doktor, men äter jag så litet får jag insulinkänningar. Jag motionerar varje dag men det tycks heller inte hjälpa. Vad ska jag göra för att gå ned i vikt.

Hoppas på gott råd

Svar: Sannolikt beror Din övervikt på fetma orsakad huvudsakligen av sk insulinhunger. Då Du varit yngre kanske Du ätit alltför mycket i förhållande till vad Du har förbrukat vid gymnastik och annan motion. I stället för att rätta till detta dietfel har man kanske givit rådet att höja insulindosen. Då minskar givetvis blod- och urinsockernivåerna men i stället behålls näringen i kroppen, stannar och blir fett. Om man nu som Du tycks ha blivit litet väl rund bör man inte fortsätta att behålla en hög insulindos eller att äta i onödan vid insulinkänningar. Detta betyder med andra ord att insulindosen bör minskas med ett eller annat streck. Detta bör givetvis ske i samråd med läkare.

Docent Jan Östman

»FRÅGAN ÄR FRI!»

Tyvär har docent Jan Östman inga möjligheter att besvara frågor personligt. Red. ber därför frågeställarna om att ställa frågor som kan besvaras personligt.

*Svenska
Diabetesförbundet*

Styrelsens förvaltningsberättelse

verksamhetsåret

1 januari 1973

— 31 december 1973

Förbundsstyrelse

Förbundsstyrelsen har haft sitt säte i Stockholm. Verksamhetsåret är det andra av de två, som omfattas av tiden mellan riksstämmorna 1972 och 1974. Förbundsstyrelsen valdes för två år vid riksstämman i Landskrona den 11 maj 1972 och fick följande sammansättning:

Arbetsutskottet

Ordinarie

Ordförande: Fru Nancy Eriksson, Stockholm

Kassaförvaltare: Hr Lennart Dahlström, Stockholm

Övriga ledamöter: Hrr Rolf Luft, Kurt Eklöf, Stig Andersson, Stockholm, fru Siv Pålsson, Växjö och hr Bertil Olsson, Norrköping.

Suppleanter

Hr Stig Sandberg, Södertälje och fru Carin Dandenell, Stockholm.

Övriga i förbundsstyrelsen

Ordinarie

Hr Yngve Stranke, Karlskrona

- » Per Köhlin, Karlstad
- » Gunnar Engleson, Lund
- » Börje Larsson, Luleå
- » Rickard Olsson, Norrköping
- » Eskil Jonsson, Göteborg
- » Holger Gustafsson, Karlsborg
- » Curt Gardfjell, Bonässund
- » Karl-Erik Johansson, Västervik

Suppleanter

Hr Bengt Käll, Huskvarna

- » Hans Söderman, Gävle
- » Claes Eisen, Borås
- » Bo Lundberg, Umeå
- » Jacob Yxnemar, Jönköping

Revisorer

Till revisorer valde riksstämman auktoriserade revisorn Börje Lindberg, Stockholm med auktoriserade revisorn Barbro Werthén-Kyhlin, Stockholm som suppleant samt hrr

Lennart Hammarström, Stockholm och Kurt Sandsjö, Göteborg med hr Evert Hultqvist, Borlänge som suppleant.

Kansli

Ingmar Nygren-Bonnier har tjänstgjort som kanslichef, Birger Pehrson som ombudsman, fru Margit Stridh som kassörska och ansvarig för medlemsregistret samt Britt Wikström och Inger Bohlund som kontorsbiträden.

Kansliets adress är Norrbackagatan 8, Box 6609, 113 84 Stockholm, tel 08/34 09 10.

Styrelse- och AU-sammanträden

Förbundsstyrelsen har sammanträtt den 5 maj och den 1 december, arbetsutskottet har haft 6 protokollförda sammanträden och dessutom utgjort särskild lotteristyrrelse.

Läkarrådet

Förbundets läkarråd har bestått av följande ledamöter:

Överläkare Bo Andersson, Stockholm, ordförande

Docent Jan Östman, Stockholm, sekreterare

Docent Gunnar Engleson, Lund
Professor Rolf Luft, Stockholm
Professor Yngve Larsson, Linköping
Docent Sven-Erik Fagerberg, Örebro

Docent John Christiansson, Kristianstad

Professor Sture Falkmer, Umeå
Docent Claes Hellerström, Uppsala
Docent Per Björntorp, Göteborg

Läkarrådet har haft ett sammanträde den 5 maj samt haft ständiga kontakter med förbundsexpedi-

tionen. Ur forskningsfonden har forskningsbidrag på 200.000 kronor ställts till förfogande. Efter förslag från Läkarrådet har ur fonden bidrag utbetalats till följande forskare:

Adamson, Göteborg
Almér, Malmö
Andersson, Uppsala
Arnér, Huddinge
Berne, Uppsala
Brynger, Göteborg
Danielsson, Umeå
Emdin, Umeå
Grill, Stockholm
Gunnarsson, Uppsala
Gylfe, Umeå
Helgeson, Umeå
Holmgren, Umeå
Häger, Linköping
Johansson, Solna
Larsson, Göteborg
Lithell, Uppsala
Ludvigsson, Linköping
Norén, Umeå
Naeser, Uppsala
Säve-Söderberg, Göteborg
Söderberg, Umeå
Tranberg, Lund
Wenngren, Umeå
Westberg, Göteborg
Wilander, Uppsala
Östenson, Uppsala

Förutom ovannämnda anslag har förbundet anslagit 80.000 kronor till professor Rolf Luft, professor Jan Lindsten och docent Erol Cerasi för forskning rörande ärftligheten vid diabetes. Dessutom har 6.000 kronor anslagits till dr Orvar Eeg-Olofsson, Göteborg för en tidigare beslutad socialmedicinsk undersökning och 10.000 kronor till docent Håkan Ljunggren, Halmstad för undersökning av ett

patientmaterial från Halmstads lasarett. Vidare har 5.200 kronor anslagits till dietetiker Ragnhild Lenner, Göteborg för en undersökning rörande förhållandet mellan kost-insulin och motion.

Lokalföreningarna

Antal under året arbetande lokalföreningar är 69 med 19.792 medlemmar. Under året har en lokalförening bildats i Finspång respektive rebildats i Östersund. Länsföreningar finns organiserade i 20 län.

Stockholms- och Malmöföreningarna har som tidigare drivit egna barnkolonier på Barnens Ö resp Lindgården i Höllviksnäs. Till dessa kolonier har 60 diabetesbarn i åldern 6—12 år huvudsakligen från resp upptagningsområde beretts plats.

Föreningarna i Gävleborgs och Kopparbergs län har anordnat funktionärskurs på Diabetesgården i Nordanede. Liknande kurser har arrangerats på Bocksjölägret av föreningarna i Östergötlands och Skaraborgs län samt i Göteborg av föreningarna i Göteborg, Alingsås och Uddevalla. Studiegrupper, som följt Brevskolans kurs Diabetes har arbetat inom ett flertal föreningar. Vidare har flera föreningar anordnat matlagningskurser. Stockholmsföreningen har haft en fotvårdsspecialist anställd inom föreningens lokaler.

Regionala konferenser

Den Nordsvenska regionalkonferensen hölls i Kiruna den 1—2 september med medverkan av bl a förbundsordföranden fru Nancy Eriksson och docent Folke Lithner,

Umeå. Den Östsvenska regionen höll konferens i Uppsala den 20 oktober med medverkan av representanter från förbundsstyrelsen, den Mellansvenska i Örebro den 6—7 oktober, den Sydsvenska i Hässleholm den 13 oktober och den Västsvenska i Lidköping den 27 oktober. Vid de tre sistnämnda konferenserna medverkade ombudsman Birger Pehrson från förbundet. Samtliga regionalkonferenser antog ett uttalande med krav på en bättre ögonsjukvård. Den Sydsvenska konferensen antog vidare ett uttalande i skattefrågan för diabetiker.

Ungdomskonferens

Diabetesförbundet anordnade för första gången en ungdomskonferens veckoslutet den 31 mars—1 april. 36 ungdomar från hela landet deltog i konferensen som hölls i Stockholm. Första dagen medverkade docent Bengt Persson som talade över ämnet »Juvenil diabetes». Vidare gavs information om förbundets verksamhet av bl a förbundsordföranden fru Nancy Eriksson. Andra dagen ägnades åt diskussion i olika aktuella ämnen under medverkan av Birger Pehrson och Ingmar Nygren-Bonnier. Enligt uttalanden från kursdeltagarna var denna ungdomskonferens mycket uppskattad.

Vårdnadshavarkurs

En veckokurs för vårdnadshavare av diabetesbarn anordnades på Bocksjölägret den 13—17 augusti. 25 föräldrar — glädjande nog även flera pappor — deltog i kursen, som gav en omfattande informa-

tion i de problem som kan ha samband med sjukdomen. Dr Per Köhlin, dietisten Karin Malers, sjuksköterskan Gunilla Gawell och psykologen Eva Säfvenblad medverkade med föreläsningar och demonstrationer. Dessutom ledde Ingmar Nygren-Bonnier och Birger Pehrson samtal om socialmedicinska frågor.

Läkarsymposier

Under året har tre läkarsymposier arrangerats i samarbete med Nordisk Insulinlaboratorium och Svenska Hoechst. Den 19 februari på Sollidens sjukhus i Östersund med 68 deltagare, den 17 september på Stadshotellet i Växjö med 130 deltagare samt den 12 november på Stadshotellet i Karlstad med 130 deltagare. Symposierna har letts av professor Rolf Luft. Även läkarrådets ordförande dr Bo Andersson har medverkat. Deltagare har varit lasarets-, provinsial- och privatpraktiserande läkare från resp region. Vid dessa symposier har det senaste inom behandling och forskning presenterats vilket har visat sig vara till stor nytta för patienterna. Förbundets lokalföreningar har även inbjudits.

Vidareutbildning av sjuksköterskor

Under året arrangerades en uppföljningskurs den 19—20 maj för de sjuksköterskor som deltagit i veckokursen hösten 1972. 27 sjuksköterskor deltog. Den 15—20 oktober anordnades en fortbildningskurs enligt samma modell som 1972. Kursledare för både uppföljnings- och fortbildningskursen var instruktionssköterskan Kerstin

Sparre, Karolinska Sjukhuset. 47 sjuksköterskor från hela landet deltog. Stöd till kurserna har lämnats av Apoteksvarucentralen Vitrum AB, Hotell Reso Kristineberg, Karolinska Sjukhuset, Nordisk Insulinlaboratorium, Novo Industri A/S och Svenska Hoechst Läkemedel AB.

»Vallboveckor»

Så kallade »Vallboveckor» har under året ägt rum på Vallbogården i Jämtland den 30 maj—6 juni med 51 deltagare och den 15—22 augusti på Ekekullens Semesterhem i Blekinge med 23 deltagare. Den sistnämnda i Blekinge Diabetesförenings regi. Programmet för dessa motions- och informationsveckor var i stort identiskt med föregående års.

Diabetesgården Nordanede

- A. I samband med skolornas vintersportlov hölls Diabetesgården öppen för en familjevecka.
- B. Under påskveckan och under tiden juni—oktober har Diabetesgården varit öppen för vuxna diabetiker och deras anhöriga. Ca 300 gäster har besökt gården under längre eller kortare perioder. Liksom tidigare har fru Stina Frisk varit gårdens husmor och fru Anna Bohlin biträdande husmor.

Under året har förbundet, med hjälp av genom Lions Club insamlade medel (drygt 51.000 kronor), uppfört en annexbyggnad innehållande 4 enkelrum och 4 dubbelrum. Härigenom kan nu ytterligare ca 100 gäster beredas plats på gården

under sommarmånaderna. Inredningen av rummen har bekostats av lokalföreningarna i Härnösand, Växjö, Gävle, Norrköping, Södertälje, Göteborg, Arvidsjaur och Kristinehamn.

Bocksjölägret

A. Vintersport

Under vintersportlovet för skolorna i södra Sverige hölls Bocksjölägret öppet för ungdomar och familjer under en vecka.

B. Barnkoloni

Under perioderna 17 juni—14 juli och 22 juli—12 augusti anordnades barnkolonier för diabetesbarn i åldern 7—14 år. Sammanlagt deltog 71 barn i denna verksamhet.

C. Ungdomsläger

Under tiden 22 juli—12 augusti anordnades ett ungdomsläger för ungdomar i åldern 15—20 år. I detta läger deltog 20 ungdomar. Som lägerchef har hr Holger Gustafsson, Karlsborg fungerat. Doc Kurt Palmén och dr Soli Bhiladvala har ansvarat för läkarkontroller vid lägret. Sjuksköterskorna Irene Persson, Leif Andersson, Karin Olsson, Monika Nilsson och Barbro Sultan har ansvarat för vården. Dessutom har särskilda lek- och idrottsledare varit anställda.

Reseverksamhet

A. Sällskapsresor

I samarbete med LB Resebyrå arrangerades en sällskapsresa för diabetiker och deras anhöriga till Ulcinj Lido i Jugoslavien. I resan

deltog ett 35-tal personer och sjuksköterska var Birgitta Adolfsson.

B. Utlandsresor för ungdom

I samarbete med Centralnämnden för skolungdomsutbyte har som tidigare år ett antal diabetesungdomar kunnat vistas en dryg månad i för dem lämpliga hem, företrädesvis i England.

C. Kongressresor

I anslutning till den internationella diabeteskongressen i Bryssel i juli anordnade förbundet i samarbete med LB Resebyrå en charterresa som förutom Bryssel också inkluderade Paris. Totalt deltog ca 120 personer, huvudsakligen läkare och andra deltagare i kongressen men även andra förbundsmedlemmar.

Textilinsamling

Textilinsamling i liknande omfattning som tidigare har skett i samarbete med Ystads Export AB.

Rikslotteri

Under tiden 1 december 1972—1 juni 1973 anordnade Diabetesförbundet ett rikslotteri. Lotteriet som omfattade 200.000 lotter blev slutsålt.

Diabetesdagen

Under september månad firades traditionsenligt Diabetesdagen. Informationsmöten anordnades runt om i landet och förbundets kampanjmärke såldes av skolungdom i närmare 400.000 exemplar.

Förbundets 30-årsjubileum firades med en »Skansendag» då bl a tio diabetiker som haft insulinbe-

handlad diabetes i minst 50 år motog den s k Joslin-medaljen.

Programmet, som hade komponerats av Max von Sydow och som presenterades av Skansenchefen Nils-Erik Baehrendtz, upptog förnämliga artistprestationer av Busk Margit Jonsson, Ragnar Dahl, Bosse Parnevik, Sven-Bertil Taube och Sven-Erik Wikström.

Jultian

Diabetesförbundets Julita har utsänts till medlemmar och fackföreningar. Årets Jultiekampanj har inbringat över 40.000 kronor.

Sergelreklam

Sergelreklams verksamhet har pågått planenligt under året och beträffande ekonomin hänvisas till särskild redovisning.

Test av livsmedel

Testkommittén bestående av assistent Ulla Sahlén, licentiat Hans Gutenberg, dr Bo Andersson och Ingmar Nygren-Bonnier, har förutom de egentliga arbetsuppgifterna i anslutning till ett stort antal ansökningar om erhållande av förbundets granskningsmärke haft en rådgivande funktion såväl till livsmedelsverket som producenter med anledning av lagen om specialdestinerade livsmedel. Dr Bo Andersson har för kommitténs och förbundets räkning medverkat vid ett internationellt symposium över syntetiska sötningsmedel i Hannover den 6 november. Ett resultat av detta symposium är den skrivelse förbundet tillsänt livsmedelsverket med begäran om återinförande av cyklamat som sötningsmedel.

Försäljning av livsmedel

Förbundet har under året träffat avtal med AB Findus om en provförsäljning via lokalföreningarna i Luleå, Stockholm, Norrköping, Göteborg och Malmö av 14 för diabetiker speciellt utvalda djupfrysta enportionsrätter.

Tidningen Diabetes

Tidningen har utkommit med 6 nummer i en upplaga av 20.500 exemplar. Redaktör är Ingmar Nygren-Bonnier och i redaktionskommittén ingår fru Nancy Eriksson, docenterna Gunnar Engleson och Jan Östman.

Anslutning till organisationer m m

Svenska Diabetesförbundet är numera anslutet till ABF. Förbundet ingår vidare i Statens Handikappråds referensgrupp. 32 av förbundets lokalföreningar är lokalt anslutna till Handikappförbundens Centralkommitté (HCK). I läns- och kommunalhandikappråd är 20 respektive 36 lokalföreningar representerade.

Hemställanden

Förbundet har gjort en skriftlig hemställan till Socialdepartementet och Socialstyrelsen om ökad tillgång på ögonläkare.

Än en gång har förbundet vänt sig till Socialstyrelsen och Socialdepartementet för att få självtestmaterial infört på listan för kostnadsfria tekniska hjälpmedel.

Internationellt

Förbundet ingår tillsammans med övriga nordiska diabetesförbund i

Nordiska Diabetikers Samarbetsskommitté.

Förbundet är vidare anslutet till Internationella Diabetes-Federationen (IDF). IDF:s tidning News Bulletin har under året utkommit med två nummer.

IDF genomförde sin åttonde internationella diabeteskongress den 15—20 juli i Bryssel. Ca 3.000 personer, varav ett 130-tal från Sverige, från 48 länder deltog i kongressen. Det svenska förbundet var representerat i generalförsamlingen av förbundsordföranden och läkarrådets ordförande. Till ny president för IDF valdes professor Rolf Luft. Många av de svenska läkarna medverkade med föredrag och i paneldebatter. Från svensk sida krävdes en omprövning av cyklamfrågan.

Den 29 september deltog förbundsordföranden i Norska förbundets 25-årsjubileum som firades under mycket högtidliga former i Oslo Universitets aula.

Den 10—11 februari stod förbundet som värd för ett möte i Stockholm där bl a representanter från förbunden i England och Finland deltog.

Svenska Diabetesförbundet utgör sekretariat för det skandinaviska läkarsällskapet för diabetesforskning. Sällskapet höll sitt ordinarie årsmöte i Aarhus den 24—26 maj, från vilket utgivits ett tryckt förhandlingsprotokoll.

Slutord

Svenska Diabetesförbundet, tidigare Riksförbundet för Sockersjuka, fyllde 1973 30 år, tidskriften Diabetes är 25 år och Nordanedgården 10 år. Möda, förhopp-

ningar, besvikelser men också framgångar ryms inom dessa tidsperioder. Den första föreningen bildades i Landskrona 1942 och året efter förenades tre diabetesföreningar i ett förbund med moderklubbens ordförande Terése Sandin som förbundsordförande. Sven Norberg, Pelle Börjesson och Curt Arnevi har sedan haft hand om ordförandeklubban fram till 1956, då den nuvarande ordföranden trädde till. Det dröjde länge, innan medlemsantalet kom över några tusen. I år har förbundet 19.792 medlemmar. Ekonomin har alltid varit sparsam, men omsättningen har under senare år redovisats i sjusiffriga krontal. Även ett så kärvt år som 1973 har särskilt på forskningssidan blivit ett rekordår.

Det markanta draget i senare års verksamhet har varit inriktningen på sjukvården av diabetiker. Under Rolf Lufts ledning har 1973 tre läkarsymposier om diabetes och dess behandling samlat mer än 300 läkare verksamma på sjukhus och i privatpraktik och inom forskningen. Intresset för diabetesforskning är mycket stort och förbundet har genom medel från forskningsfonden kunnat göra nytta även här. Det som kanske givit de snabbaste och mest uppenbara resultaten för diabetespatienterna är den veckokurs för sjuksköterskor, som i år liksom i fjol har samlat sjuksköterskor från hela landet. Även en repetitionskurs över ett veckoslut för sjuksköterskor, som deltagit i fjolårets kurs, har slagit väl ut. Läkare och landsting har visat intresse utöver vad man kunnat vänta.

Öppenvården, som börjat på några sjukhus eller i anslutning till sjukhus, har fått ytterligare någon klinik. Bl a har Lund med ordföranden i diabetesföreningen Sven Carlström som läkare fått en utomordentlig mottagning.

Men det finns brister inom sjukvården, som förbundet haft anledning att på olika sätt under året påtala. Det är minst lika omöjligt som någonsin att få behålla sin läkare, den nya ordningen vid sjukhusen tycks vara ett hinder. Bristen på läkare inom ögonsjukvården har trots mycken uppmärksamhet kring frågan icke avhjälpes. Nyliken visade också en undersökning, att gravida diabetiker icke får den vård som skulle kunna minska barnadödligheten till nästan den normala. Uppgifter finns för vårt förbund.

Glädjande sociala förbättringar på försäkringssidan kan noteras liksom ett ökat intresse från myndigheter centralt och lokalt för vår föreningsverksamhet och vår verksamhet vid Nordanede och

Bocksjö. Båda anläggningarna har också kunnat förbättras, Nordanede bl a genom en fristående länga på 8 rum, skänkt av Lions Club.

Lokalorganisationernas verksamhet har genom samverkan inom länen hävdats något bättre än tidigare, men en överblick över sammansättningen i läns- och kommunalhandikappråden visar på stor underrepresentation från diabetikernas sida.

För att förbättra medlemssiffrorna har förbundet planerat en stor upplysningsdrive under 1974, vilket ska bli det sätt på vilket förbundet firar sitt jubileum.

För läkarrådets ovärderliga medverkan i arbetet, för alla gåvor från minnesgoda vänner och okända till forskningsfonden i första hand, för arbetet på Bocksjö och Nordanede, för Lions gåva och för arbete och kamratskap från förbundsmedlemmarna på fältet ber styrelsen att få uttala sitt tack.

Stockholm den 6 april 1974

STYRELSEN

STIFTELSEN SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS FORSKNINGSFOND

Styrelsens årsberättelse för verksamhetsåret 1973

Styrelsen bestående av samma personer som utgör Svenska Diabetesförbundets styrelse har varit fru Nancy Eriksson, ordförande, hr Lennart Dahlström, kassaförvaltare, fru Siv Pålsson, hrr Bertil Olsson, Stig Andersson, Rolf Luft, Kurt Eklöf, Yngve Stranke, Gunnar Engleson, Rickard Olsson, Karl-Erik Johansson, Börje Larsson, Per Köhlin, Eskil Jonsson, Holger Gustafsson och Curt Gardfjell.

Styrelsen har under året hållit två sammanträden. Vid sammanträdet den 5 maj beslöt styrelsen, efter att ha inhämtat Läkarrådets

yttrande över inkomna ansökningar, att utdela 200.000 kronor enligt bifogade förteckning. Därutöver har styrelsen utdelat specialanslag på tillsammans 101.500 kr.

Vid sammanträdet den 1 december beslöt styrelsen att för år 1974 ställa 200.000 kronor till förfogande för vetenskaplig forskning rörande diabetes. Beträffande stiftelsens ekonomi hänvisas till bifogade sammandrag av räkenskaperna för år 1973.

Stockholm den 6 april 1974

STYRELSEN

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS HJÄLPFOND

Styrelsens årsberättelse för verksamhetsåret 1973

Styrelsen har bestått av följande personer: fru Nancy Eriksson, ordförande, hr Lennart Dahlström, kassaförvaltare, fru Siv Pålsson, hrr Rolf Luft, Kurt Eklöf, Stig Andersson och Bertil Olsson.

Suppleanter har varit fru Carin Dandenell och hr Stig Sandberg. Styrelsen har haft 6 sammanträden

varvid 9.879 kr beviljats i anslag.

Grunderna för bidrag är hjälpbehov av mera tillfällig karaktär.

Beträffande fondens ekonomi hänvisas till bifogade sammandrag av räkenskaperna för år 1973.

Stockholm den 6 april 1974

STYRELSEN

LYDIA OCH OSCAR LINDERS MINNESFOND

Styrelsens årsberättelse för verksamhetsåret 1973

Styrelsen har bestått av följande personer: fru Nancy Eriksson, ordförande, hr Lennart Dahlström, kassaförvaltare, fru Siv Pålsson, hrr Bertil Olsson, Stig Andersson, Rolf Luft och Kurt Eklöf.

Suppleanter har varit fru Carin Dandenell och hr Stig Sandberg.

Vid sitt sammanträde den 28 november beslöt styrelsen att enligt

fondens bestämmelser anslå 9/10 av räntan på kapitalet för utdelning till 21 sökande med 200 kr till var och en.

Beträffande fondens ekonomi hänvisas till bifogade sammandrag av räkenskaperna för året.

Stockholm den 6 april 1974

STYRELSEN

FÖRTECKNING ÖVER UTDELADE FORSKNINGSANSLAG 1973

1. Adamson, Ulf, Stockholm: Tidsbundna effekter av humant tillväxthormon på insulinfrisättningen hos människan	7.500:—
2. Almér, Lars-Olof, Malmö: Fibrinolys vid diabetes mellitus	7.000:—
3. Andersson, Arne, Uppsala: Långtidseffekter av glukos och sulfonylurea på isolerad Langerhansk övävnad i vävnadskultur	11.000:—
4. Arnér, Peter, Huddinge: Sambandet mellan cykliskt AMP, insulin samt adrenerga receptorer i humant fett hos friska, obesa samt diabetiker	6.000:—
5. Berne, Christian, Uppsala: Studier över beta-cellernas fettsyra- och ketonkroppsmetabolism samt mekanismen för dessa substrats insulinfrisättande egenskaper	6.000:—
6. Brynger, Hans, Göteborg: Studier över preservation vid experimentell pancreastransplantation på hund	9.000:—
7. Danielsson, Åke, Umeå: Fortsatta studier över Langerhanska öarnas betydelse för exokrina pancreasfunktionen	10.000:—
8. Emdin, Stefan, Umeå: Molekylstruktur och biosyntes hos cyklostom-insuliner	8.000:—
9. Grill, Valdemar, Stockholm: Mätning av cykliskt adenosinmonofosfat i isolerade Langerhanska öar	10.000:—
10. Gunnarsson, Rolf, Uppsala: Fortsatta studier av B-cellernas metabolism och specifika funktion vid experimentell diabetes. Immunologiska mekanismer	10.000:—
11. Gylfe, Erik, Umeå: Fortsatta studier av B-cellernas innehåll av fria aminosyror	8.000:—
12. Helgeson, Katarina, Umeå: Insulininnehåll och sekretorisk funktion hos B-celler i vävnadsodling	2.000:—
13. Holmgren, Gösta, Umeå: Kliniska och experimentella undersökningar över pankreasövävnadens struktur och funktion vid homocystinuri och hypermethioninemi	10.000:—
14. Häger, Anders, Linköping: Fettvävs morfologi, insulin och tillväxthormon vid obesitas hos skolflickor	9.000:—
15. Johansson, Hans-Erik, Solna: Patolog-anatomisk undersökning av pancreasatrofi hos hundar	3.000:—
16. Larsson, Sven, Göteborg: Socialmedicinsk undersökning av diabetespatientens situation, särskilt med avseende på arbetsförhållanden och arbetsförmåga	6.000:—
17. Lithell, Hans, Uppsala: Undersökning av lipoproteinlipas (LPL) aktivitet i fettväv hos män med glukosintolerans samt effekten av glukos på denna aktivitet	7.000:—

18. <i>Ludvigsson, Johnny, Linköping</i> : Den sociala situationens betydelse för sjukdomskontrollen hos barn och ungdom med diabetes	10.000:—
19. <i>Norén, Ewa, Umeå</i> : Upptag av N-acetyl-glukos-amin hos de Langerhanska öarnas B-celler	3.000:—
20. <i>Naeser, Peter, Uppsala</i> : Studier av binjurarnas betydelse för utvecklingen av insulinresistensen hos möss med ärftlig hyperglykemi och fetma (gensymbol <i>ob</i>)	5.000:—
21. <i>Säve-Söderbergh, Johan, Göteborg</i> : Elektronmikroskopiska studier av basalmembrantjocklek i skelettmuskel hos alloxan-diabetiska råttor i långtidsförsök	5.000:—
22. <i>Söderberg, Monica, Umeå</i> : Upptag och oxidation av D-sorbitol i de Langerhanska öarna	7.000:—
23. <i>Tranberg, Karl-Göran, Lund</i> : Studier av exogent och endogent insulins effekter i fysiologiska doser på vaken människa med portakateter	10.000:—
24. <i>Wenngren, Britt Inger, Umeå</i> : Fortsatta undersökningar av mekanismerna för frisättning av glukagon från α_2 -cellerna i Langerhans öar	5.000:—
25. <i>Westberg, Gunnar, Göteborg</i> : Fortsatta studier över diabetiskt humant glomerulärt basalmembran	10.000:—
26. <i>Wilander, Erik, Uppsala</i> : Pankreasövnadens regenerationsförmåga hos normala och exogent diabetiska kinesiska dvärghamstrar	6.000:—
27. <i>Ågren, Ambjörn, Uppsala</i> : Bioenergetiska studier av de Langerhanska öarna hos möss med ärftlig diabetes	3.000:—
28. <i>Östenson, Claes-Göran, Uppsala</i> : Experimentella studier av de Langerhanska öarnas α_2 -celler, speciellt med hänsyn till funktion och metabolism vid diabetes mellitus	6.500:—

Kronor 200.000:—

MEDLEMSANTAL 1972 OCH 1973

Förening	Ant. medl. 30/9 1972	Ant. medl. 30/9 1973	+ —
A1 Stockholm	3.335	3.370	+ 35
B1 Södertälje	229	275	+ 46
C1 Uppsala	325	346	+ 21
D1 Nyköping	165	161	— 4
D2 Eskilstuna	370	374	+ 4
D3 Katrineholm	118	113	— 5
E1 Linköping	234	256	+ 22
E2 Norrköping	522	617	+ 95
E3 Ätvidaberg	40	41	+ 1
E4 Motala	74	99	+ 25
E5 Finspång (ny)		41	+ 41
F1 Jönköping	188	220	+ 32
F2 Eksjö	361	333	— 28
F3 Värnamo	152	208	+ 56
G1 Växjö	466	416	— 50
G2 Ljungby	114	178	+ 64
H1 Kalmar	277	277	
H3 Västervik	259	258	— 1
H4 Oskarshamn	279	291	+ 12
I1 Gotland	122	122	
K1 Blekinge	351	376	+ 25
L1 Kristianstad	250	236	— 14
L2 Hässleholm	130	150	+ 20
L3 Simrishamn	90	91	+ 1
M1 Malmö	543	584	+ 41
M2 Helsingborg	426	459	+ 33
M4 Landskrona	173	190	+ 17
M5 Höganäs	126	150	+ 24
N1 Halmstad	226	222	— 4
O1 Göteborg	1.157	1.225	+ 68
O2 Uddevalla	151	162	+ 11
P1 Borås	558	565	+ 7
P2 Trollhättan	95	—	— 95
P3 Alingsås	165	171	+ 6
P4 Vänersborg/Trollhättan	54	120	+ 66
R1 Lidköping	226	264	+ 38
R2 Skövde	312	321	+ 9
R3 Mariestad	141	160	+ 19
R4 Falköping	140	151	+ 11
S1 Karlstad	63	118	+ 55
S2 Kristinehamn	315	328	+ 13
S4 Arvika	74	67	— 7

S5	Filipstad	95	121	+ 26
T1	Örebro	522	602	+ 80
T2	Karlskoga	207	228	+ 21
T3	Hällefors/Grythyttan	26	—	— 26
U1	Västerås	377	395	+ 18
U2	Norberg	201	217	+ 16
U3	Hallsta/Sura	124	123	— 1
U5	Arboga	54	59	+ 5
W1	Falun/Borlänge	265	314	+ 49
W2	Hedemora	108	112	+ 4
W3	Ludvika	168	166	— 2
X1	Gävle	220	235	+ 15
X2	Sandviken	193	197	+ 4
X3	Söderhamn	102	110	+ 8
Y1	Härnösand	152	195	+ 43
Y2	Örnsköldsvik	327	325	— 2
Y3	Sundsvall	253	256	+ 3
Z1	Jämtland (ny)		199	+199
AC1	Umeå	237	276	+ 39
AC2	Skellefteå	351	365	+ 14
AC3	Lycksele	83	95	+ 12
AC4	Vilhelmina/Åsele	43	71	+ 28
BD1	Luleå	171	208	+ 37
BD2	Boden	113	108	— 5
BD3	Kiruna	140	118	— 22
BD4	Arvidsjaur	87	93	+ 6
BD5	Haparanda/Kalix	50	71	+ 21
BD6	Gällivare/Malmberget	162	165	+ 3
BD7	Piteå	217	262	+ 45
	Summa	18.444	19.792	+1.348

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS BOKSLUT 31/12 1973

Balansräkning per den 31/12 1973

	<i>Tillgångar</i>	<i>Skulder</i>
Kassa	1.500:—	
Bank	499.053:45	
Postgiro	17.439:57	
Diabetesgården Nordanede	1:—	
Bocksjö	20.001:—	
Inventarier Stockholm	1:—	
Inventarier Bocksjö	1:—	
Förlagsböcker	423:46	
Varulager Livsmedel	1.019:70	
Aktier	418.005:52	
Obligationer	44.589:—	
Sergelreklam	34.197:—	
Fordringar å kommuner m. fl.	56.326:20	
Redovisningsförskott	2.223:49	
Diverse fordringar	54.196:29	
Förutbetald hyra	4.900:—	
Fordran mervärdeskatt	1.018:—	
Anställdas källskatt		14.552:—
Interimsskulder		7.957:—
Leverantörer		89.586:15
Diverse skulder		3.202:—
Reservation för kostnader Bryssel 1973		3.475:75
Nyanskaffningsfond Nordanede		35.000:—
Hjälpfond		50.000:—
Linders fond avräkning		433:03
Forskningsfonden, avräkning	44.726:51	
Kapital: per 1.1 1973	987.073:27	
överskott 1973	8.342:99	995.416:26
	Kronor 1.199.622:19	1.199.622:19

Aktieportföljens dekl.värde 31.12.1973 Kronor 409.218:—

Resultaträkning för år 1973

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Kansli, löner	183.058:10	
arbetsgivaravgifter	27.460:—	
omkostnader	24.506:65	
Reskostnader enl. spec.	17.303:90	

Förbundets omkostnader enl. spec.	137.507:62	
Nordanede enl. spec.	24.236:61	
Bocksjö enl. spec.	89.398:75	
Kursverksamhet	26.564:50	16.400:—
D-dagen 1972	2.779:45	
Brevskolekurs	785:90	
Broschyrer	534:70	
Livsmedelsattrapper	2.230:20	
Tidskriften Diabetes enl. spec.	9.588:35	
Sergelreklams andel i kanslikostnader		35.000:—
Diabetes andel i kanslikostnader		15.000:—
Räntor		29.987:95
Aktieutdelningar		13.000:—
Medlemsavgifter		127.748:—
Anslag		30.000:—
Gåvor		16.500:—
Penninggåvor i st. f. blommor		61.669:60
D-dagen 1973		98.191:30
Norrman serigrafier		18.405:60
Jultian		40.864:49
Påskprydnader		64:—
Brevmärken		916:95
ID-kort		1.030:40
Textilinsamling		19.602:—
Livsmedelstest		27.780:90
Lotteri 1973		94.145:14
Hysesinkomst Bocksjö		540:—
Försålda skogsprodukter		363:36
Avskrivning Nordanede	76.432:97	
Avskrivning Bocksjö	9.420:—	
Avsättning till Hjälpfonden	7.059:—	
Överskott 1973	8.342:99	
	Kronor	647.209:69 647.209:69

Specifikation av resekostnader

Resor till sammanträden — styrelse och AU	12.296:90
Besök vid DF-möten	3.100:30
Regionala styrelsekonferenser	891:45
Regionala arrangemang	1.015:25
	Kronor
	17.303:90

Specifikation av förbundets övriga kostnader

Diverse omkostnader	33.861:12
Arvoden — styrelse och AU	9.045:—
Sammanträdeskostnader — styrelse och AU	3.394:20
Kontorsmaterial	15.582:02
Teleavgifter	17.425:85
Porto, transportkostnader	17.634:40
Försäkringar	2.507:—
Representation, uppvaktningar	1.831:10
Kostnader för regionalträffar	492:50
Egna trycksaker	3.964:15
Tidningar, böcker	281:60
Kostnader för bildande av lokalföreningar	3.579:78
Bokföringskostnad	6.000:—
Revisionskostnader	8.629:—
Talboksinspelning	500:—
Filmer	139:70
Medlemsregister	2.692:57
Medlemsblock	2.903:73
Omkostnader vid diabetessjukas resor	./ 292:75
Inventarietköp	7.336:65
	Kronor 137.507:62

Verksamheten Nordanede 1973

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Löner	32.292:95	
Arbetsgivaravgift	4.845:—	
Livsmedel	42.516:89	
Förbrukningsartiklar	1.010:93	
Tvätt	17:95	
Elförbrukning	6.857:—	
Teleavgifter	1.449:25	
Resor och transporter	470:40	
Reparationer	844:25	
Inventarietköp	12.467:64	
Diverse kostnader	2.725:85	
Avgifter		77.261:50
Gåvor		4.000:—
	105.498:11	81.261:50
Nettokostnad för förbundet		24.236:61
	Kronor 105.498:11	105.498:11

Verksamheten Bocksjö 1973

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Vinterläger	5.920:85	2.605:—
Kurs för vårdnadshavare	12.112:25	6.500:—
Barnkoloni:		
Löner	64.125:35	
Arbetsgivaravgift	9.620:—	
Livsmedel	50.982:50	
Övriga omkostnader	23.260:85	
Avgifter		123.669:60
Gåvor		36.715:—
Weekendträffar	5.717:80	3.640:—
Driftskostnader fastigheten	40.559:25	
Inventarieköp	50.229:50	
	262.528:35	173.129:60
Nettokostnad för förbundet		89.398:75
Kronor	262.528:35	262.528:35

TIDSKRIFTEN DIABETES

Resultaträkning för år 1973

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Tryckningskostnader	62.150:—	
Expedieringskostnader	15.932:94	
Portokostnader	30.594:70	
Klichéer	1.379:—	
Omkostnader	26.848:84	
Diabetesbandet		738:—
Prenumerationer		87.716:94
Annonsinkomster		38.862:19
Underskott 1973		9.588:35
Kronor	136.905:48	136.905:48

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS HJÄLPFOND 1973

Kapital 1.1.1973		50.000:—
Mottagna bidrag 1973 till hjälpverksamhet		2.820:—
		52.820:—
Utbetalningar 1973 till hjälpbehövande	./.	9.879:—
		42.941:—
Avsättning 1973 till Fonden		7.059:—
Kapital 31.12.1973	Kronor	50.000:—

SVENSKA DIABETESFÖRBUNDETS FORSKNINGSFOND

Resultaträkning för år 1973

	<i>Kostnader</i>	<i>Intäkter</i>
Utbetalda anslag	270.172:55	
varav beviljade eller reserverade		
1972	131.500:—	
	138.672:55	
Anslag beviljade 1973, ej utbetalda	73.750:—	212.422:55
Kostnader för läkarrådet		2.194:50
Övriga kostnader		5.768:20
Ränteintäkter		27.080:25
Aktieutdelningar		26.089:—
Testamentsdonationer		152.832:88
Gåvor till forskning		24.795:50
Penninggåvor i st. f. blommor		50.078:51
Återförd reservation Bryssel		5.814:—
Årets överskott	66.304:89	
	Kronor 286.690:14	286.690:14

Balansräkning per den 31/12 1973

	<i>Tillgångar</i>	<i>Skulder</i>
Bank	512.985:15	
Aktier	626.825:41	
Beviljade ej utbetalda anslag		105.750:—
Reserverade medel för anslag		360.000:—
Reserverade medel för social undersökning		15.000:—
Diabetesförbundet		44.726:51
	1.139.810:56	525.476:51
Kapital 1.1.1973	548.029:16	
Överskott 1973	66.304:89	614.334:05
	Kronor 1.139.810:56	1.139.810:56

Aktieportföljens deklarationsvärde 31.12.1973 Kronor 646.990:—

BOKSLUT FÖR SERGELREKLAM PER 31/12 1973

Resultaträkning för år 1973

<i>Kostnader</i>		<i>Intäkter</i>	
Hyror	46.439:—	Försäljning	160.819:76
Service	26.703:80	Fakturerad service	300:—
Ömkostnader	37.950:26	Diverse intäkter	735:—
Försäljningskostnader ..	44.704:03	Räntor	481:35
Årets vinst	6.539:02		
	Kronor 162.336:11		Kronor 162.336:11

Balansräkning per 31/12 1973

<i>Tillgångar</i>		<i>Skulder</i>	
Sv. Handelsbanken	5.371:25	Leverantörer	35.920:20
Sthlms Sparbank	3.665:82	Sv. Diabetesförbundet	34.197:—
Postgiro	34.948:97	Interimsskuld (utl.)	297:40
Ing. deb. MVS	303:20	Utg. deb. MVS	1.360:20
Kundfordringar	9.065:85	Utg. deb. reklamskatt	658:80
Interimsfordringar	34.463:35	Redovisad reklamskatt	3.367:—
		Kapital 1.1.73	5.478:82
		Årets vinst	6.539:02
Kronor	87.818:44	Kronor	87.818:44

LYDIA OCH OSCAR LINDERS MINNESFOND 1973

Tillgångar:

Aktier deponerade i Svenska Handelsbanken depå S 14663899	68.694:30
Kapitalmedelskonto S 14663899	6.433:45
Kronor	75.127:75

Eget kapital:

Kapital per 1.1.1973	74.788:75
Kapitaliserad avkastning 1973	339:—
Kronor	75.127:75

Deklarationsvärde 31.12.1973 för aktieinnehav kronor 49.899:—

8000248024

Göteborgs

Murray

Forts från sidan 3

större utsträckning får utbytas mot förebyggande åtgärder, bl a enligt Dalbymodellen. Beträffande diabetesvården har en del skett i denna riktning. Man är överens om att förlägga sjukvården t o m utanför sjukhusen, bokstavligt talat mota Olle i grind. Vid sådana dispensärer för diabetiker fungerar en specialutbildad sjuksköterska — många utbildade genom våra sjuksköterskekurser — såsom den som står i smidig kontakt med patienten men också i nära kontakt med läkaren, dietist, fotvårds-klinik etc. Hon kan också bli ett stöd för samariter, som i vanliga fall träffar kanske äldre diabetiker i deras hem, och hon kan vara den, som närmast kan tala med distriktssköterskan, som kanske har ännu kortare väg till en diabetiker i hemmet. Här måste landstingen bli lyhörda. Idag är man till och med ovillig på många håll att lämna patienten broschyrer — utarbetade av den högsta sakkunskapen — och förbundets tidskrift till patienterna på sjukhusen. Att placera skyltar på mottagningen, där man visar patienten till medlemskap i förbundet, har inte heller ansetts höra till den upplysning, som passar på ett sjukhus. Att det sker över hela världen på kliniker-na har inte övertygat. Men det är just information och kontakt som alla nu ropar efter.

Sedan läkarna fick fastställd arbetstid har det blivit allt längre mellan besöken för en diabetiker, och därmed ännu svårare att få behålla sin läkare. Enligt de flesta läkares mening är det en väsentlig hjälp både för patienten själv och

för läkaren, om patienten testar sig själv under det läkarfria passet och skriver upp värdena. *Testmaterial* borde höra till de kostnadsfria hjälpmedlen. Myndigheterna har tyvärr uppfattat testen som någon slags leksak och inte som ett sätt att rationalisera sjukvården.

En annan förebyggande åtgärd, som vi trots att det nu finns tillgång till utbildade krafter, inte fått gehör för är *fotvård*. Alternativet svarta tår och amputationer har ansetts bättre. Om svensk sjukvård behåller sin reserverade attityd mot försök till upplysning, kontakt och tillräckligt bemannade vårsteam med tid för patienten, så får den känna sig medansvarig för varje flykt till Sandberg i Aneby, akupunkturkvackare etc.

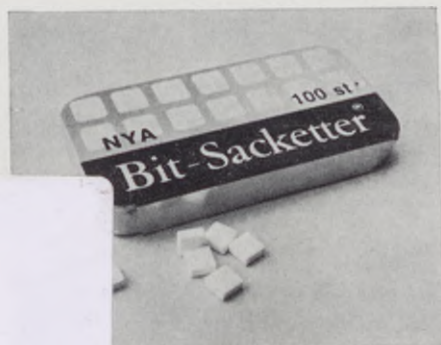
Vid kaffet på riksstämmobanketten kom som vanligt en lång kö ringlande fram till ordförandens bord. »Jag ber att till Bocksjö, till Nordanede, till förbundet, till forskningsfonden, till ögonforskning etc få överlämna en liten gåva.» De små gåvorna blev 55.000 kronor, cyklar, idrottsmateriel, telefonsvarare m m, m m. Detta är uttryck för en positiv vilja att hjälpa till för en mer personlig och mer rationell sjukvård. Det är till sist inte betongen i sjukhusen, som hindrar personlig sjukvård, utan den betongfasad, som bildligt talat ibland spärrar av administratörers och myndigheters sunda förnuft. Det är lättare att säga ja till miljonbelopp för datorer.

Walter Eriksson

Bit-Sacketter. En fråga om god smak.

Bit-Sacketter innehåller sackarin, mannitol och sorbitol. Vi har lagt ner rätt mycket jobb på att få fram den rätta smaken. För vi tycker att om du nu måste använda sötningsmedel, så ska inte ditt kaffe eller te behöva smaka sämre för det.

Bit-Sacketter finns i askar om 100, 300 och 1 000 bitar. Med god smak.

6000248924

Göteborgs universitetsbibliotek

AB Sunco

INSULIN *Vitrum*

Diabetes måste behandlas individuellt, med prövning från fall till fall. Ett av problemen är att välja rätt insulin-sort. Vitrums insulinserie erbjuder ett urval, som täcker behovet i varje enskilt fall. Den omfattar för närvarande

Insulin 40 IE

Insulin 80 IE

Insulin NUSO 40 IE

Deras effekt inträder inom 1 timme, är maximal 2—3 timmar och avklingar efter 6—8 timmar.

Insulin Special 40 IE

Detta insulin är också snabbverkande. Det är specialrenat och avsett för särskilt insulinkänsliga patienter.

NPH-Insulin 40 IE

Dess effekt inträder inom 1—2 timmar, är maximal 10—12 timmar och avklingar efter 28—30 timmar. NPH-insulin kan blandas i sprutan med vanligt snabbverkande insulin.

Zink-protamin-insulin 40 IE

Effekten inträder efter 4—6 timmar, är maximal 16—24 timmar och avklingar efter 34—36 timmar.

Vitrum började tillverka insulin redan 1929 och firmans produktion har allt sedan dess varit inriktad på att kunna täcka landets behov. Preparatens kvalitet har hela tiden anpassats till den vetenskapliga utvecklingen. Samtliga preparat är beredda av rent kristalliniskt insulin framställt i Vitrums moderna fabrik enligt nya metoder.

Vitrum STOCKHOLM

